48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1061 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 6/19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904 — 12 ՇԵՎՎԱԼ 1353 — 6 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԼԱՎԱԼ 1313

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
منيه يومى وسياسى غزه‌در
صاحب امتيازى : اوهانس فريد
ادارهٔ خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ՝
Մէկ անգամէ աւելի ժամանակամիջոց համար մաքսաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԸՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԾԱԼՕՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Հիւանգանոցի 1905 տարուան Ընդարձակ Օրացոյցը, որուն հրատարակութիւնը ծանուցինք, այս տարի կը պարունակէ նաեւ զգական մաս մը, ուր կ'երեւին մեր ծանօթ գրողները օտարեկան ու օգտաստ յօդուածներով։ Ասոնցմէ Սկիզբի գոգոտրիկ մէկ յօդուածը կը ներկայացնենք «Մանզումէ»ի ընթերցողներուն, գաղափար մը տալու համար անոնց՝ Օրացոյցին գրական բաժնին վրայ։

ՄԵՐ ԿԻՆԵՐԸ

Ամէն անգամ որ պէտք կ'զգամ նայուածք մը նետելու անցեալին վրայ, միտքս հանդիպով կանգ կ'առնէ 78-79 թուականներուն, Հայ կնոջ մը-տաւոր զարթումի, բարձրացումի այդ փուլերուն հանդէպ ուր նշանակելի դէմքեր իրենց սիրելի պատկերը դրոշմած են անջինջ, և որոնց հետ քով քովի ապրած, իրենց գործունէութեան ականատես եղած՝ անհուն խանդաղատանքով և խորունկ յարգանքով միայն կրնամ յիշել զանոնք։

Այդ դէմքերը, Հայ կնոջ տիպարներ, որոնց ամէն մէկը կ'արժէ զատ զատ նիւթեր ընել յօդուածներու, կանուխէն ներշնչած են ինձ հաւատքը ամենէն ազնիւ բաներու նկատմամբ։ Ցարտուղութեան, աշխատասիրութեան, մարդասիրութեան, բարեգործութեան կենդանի օրինակներ իրենք, այդ գեղեցիկ բառերը չէին գիտեր թերեւս, որոնց վրայ կը հիանանք այսօր և զորս իսէալին բարձրութեանց մէջ կը փնտռենք։

Ժամանակը շատ հեռու չէ, բայց ծերացած կ'զգամ ինքզինքս Հերոդոտի չափ, երբ միտքս կուգայ երբեմնի հայ կինը իր նկարագրով, բարքով և ձգտումներով այնքան տարբեր հիմակուանէն։

Կինը միշտ հրայրքոտ, միշտ տենչող, կինը միշտ գերազանցութեան մրցումին հետամուտ, արդուզարդի, պերճանքի յաղթանակներուն չէր հետապնդեր այն ատեն այնքան տենչով, որքան ազնիւ գաղափարի մը, գեղեցիկ գործի մը փառասիրութեամբ կ'ոգեւորուէր։ Իր պչրանքը՝ մեծ մտածումի մը արտայայտութեան կամ գոնէ անոր յաջողումին մէջ կը փնտռէր։ և ահա զգալու և դատելու այս եղանակէն ծագում կ'առնէին բարեգործական, կրթական, պարզասիրական ձեռնարկներ։

Չէի տեսած և չէի ալ լսած որ ինքզինքին յարգող կիներ թղթախաղի յուզումներուն մէջ հաճոյք փնտռեն։ Ամէնէն ազնուապետական սրահներուն մէջ։ խօսակցութեան և խորհրդակցութեան նիւթ կը մատակարէր դատարակութեան մղում տալու համար նոր աղբիւրներ ստեղծելու ըղձանքը։

Մեր շրջանակին մէջ, գրեթէ ամէն ծանօթ ընտանիք իր երեկոյթները ունէր, ուր կը հրաւիրուէին նաեւ իրենց եղբայրներն ու ամուսինները, իրենց աշխատութեան մէջ անոնց օգնութիւնը ապահովելու համար։

Այրերը, նախ անհաւատ, հեռուէն վարանքով դիտեցին կանացի այդ ջանքերը, յետոյ ակնածանքով մօտեցան բերելով ամէն մէկը իր աշխատութեան բաժինը այնքան կարեւոր, թանկագին այնքան։

Սրտի բաբախումով կը մտնէինք մեր բարեկամուհիներուն սրահներէն ներս, զիրար գտնելու, մեր պզտիկ կամ մեծ յաջողութեանց պատմութիւնները իրարու հաղորդելու համար։ Եւ անձնուիրութեան, գերագոյն ջանքերու, յաջողութեան եռանդը կը հըլահրէր կը գեղեցկացնէր բոլոր դէմքերը։ տաք թրթռումներ կուտար ձայներուն որոնք կը վիճէին, կը համոզէին ու կը շահէին բոլոր սիրտերը։

Պոլսոյ գլխաւոր արուարձանները, գրեթէ բոլորն ալ մասնակից էին այս մտաւոր զարգացման ջանքերուն։

Հայուհեաց և Դպրոցասէր Տիկնանց երկու գլխաւոր մարմիններուն միացած էին նաեւ Գասը գիւղի և Բերայի տիկիններն ալ, որոնք յետոյ եկան ձուլուեցան երկու առաջիններուն մէջ։ Սկիւտարի և Սամաթիոյ մէջ ալ զատ զատ կազմուած էին Պարզասիրաց խումբեր, որոնք կանանց յատուկ թերթ մը ալ կը հրատարակէին նորաձեւութեան վերաբերեալ պատկերներով։

Աշխատելու, օգտակար ըլլալու բացագոյն հրայրքը կը շրջաբերէր բոլոր այդ կնոջ հոգիներուն մէջ, և ըզգացման նորութիւնը կը զոհէր զանոնք իրարու։ Հակառակ այն մրցակցութեան, որ բնականաբար գոյութիւն պիտի ունենար այդ ուրոյն մարմիններուն միջեւ, միշտ յարգանքով և ոստանիկ քաղաքավարութեամբ կը վերաբերուէին իրարու նկատմամբ, և հանգանակութեան ու չահու զանազան ձեռնարկութեանց միջոցին փոխադարձաբար կը նպաստէին իրարու։

Մեր ընտանիքը Հայուհեաց կը պատկանէր, և կը յիշեմ թէ ինչ հիացմամբ ու յարգանքով կը խօսուէր մեր տան մէջ, Դպրոցասիրաց վարժարանին, անոր աշակերտուհեաց յառաջդիմութեան և խնամակալութեան ազնիւ ու անաղարտ խնամքներուն վրայ։

Տարիքի, դասակարգի խտրութիւն չկար քնաւ, տարէց տիկիններ դեռահասակ աղջիկներու հետ ձեռք ձեռքի կուտային, ու ամենէն մեծը ան էր որ ամենէն կարեւոր նուէրը կամ ամենէն գեղեցիկ գաղափարը կը բերէր ի նպաստ իրենց ձեռնարկին։

Եթէ անուններ դիտել հարկ ըլլայ կարելի է էջեր լեցնել, և սակայն ես մէկ քանին միայն պիտի արձանագրեմ հոս, գոնէ զանոնք որ ճանչցած եմ, և գիտեմ թէ Դպրոցասիրաց ամենէն եռանդուն անդամները եղած են Տիկնայք Վահան, Տիւսաբ, Զայեան, Ցնտգլեան, և Օրիորդք Միմոնեան, Պալգաղարեան, Զայեան եւն.։ Իսկ Հայուհեաց մէջ՝ Տիկնայք Ապրո, Զունդ Մամիկոնեան, Նորատունկեան, Տէր-Արթինեան և Օրիորդք Արթինոֆ, Միւհլնտիսեան, Սեզգոսեան, Հարէնց եւն.։ Չեմ գիտեր թէ համեստութեան հակառակ բան մը ըրած կ'ըլլամ, եթէ իրենց յիշատակին անիրաւութիւն մը ընելէ վախնալով յիշեմ նաեւ խեղճ մերելի մայրս և հօրաքոյրս, որոնք ամենէն գործօն և խելացի դերը ունեցան այս ձեռնարկութեան սկզբնաւորութեան մէջ մասնաւանդ։

Այս կիները ընդհանրապէս զարգացած անձնաւորութիւններ էին, իրենք էին որ կը պատրաստէին վարժարանին ուսման ծրագիրները, իրենք էին որ կը գրէին ամէն գործառնութեանց տեղեկագիրները, համարատուութիւնները, թղթակցութիւնները, եւայլն։

Այս գործը նոյնիսկ պատճառ եղաւ կանանց զարգացման։ Իրենց նմանիներուն կրթութեան աշխատելու նպատակաւ, հայ կիները անդադար իրենց մտքին մակարդակը բարձրացուցին։ Այդ թուականներուն էր որ Տիկին Տիւսաբ գրեց իր առաջին վէպը. և շատ օրիորդներ իրենց բանաստեղծութիւններն ու յօդուածները հրապարակ հանեցին։

Կանայք կը թղթակցէին իրարու հետ աշխարհի չորս ծայրերէն, ոչ թէ քառասուն հազարանոցներ կուտակելու համար սակայն։ Անոնց հաղորդակցութիւնը ազնիւ զգացումի մը հիման վրայ հաստատուած, մաքուր ըղձանքներու բանաստեղծութիւնը, խանդավառ սերունդի մը ծնունդ կուտար, որ իր կարգին ծնունդ պիտի տար ճշմարիտ դասախարակութեան աշխարհին։

Աշխարհիկ կեանքը բան մը չէր տուժեր սակայն, որովհետեւ կրթասէր տիկինները տարին մէկ քանի անգամ ամառնային կամ ձմեռնային պարահանդէսներ կուտային, պազառներ, թատերական ներկայացումներ ալ չատ անգամ, ուր զիրար կը գտնէին կրթական գործիչները և խօսակցութիւնները կը չարունակուէին տաք, անվերջանալի, և կը բաժնուէին իրարմէ ձեռնարկին նիւթական յաջողութեան ուրախութիւնը տանելով հետերնին։

Ամէն ընկերուհի որ կը ճամբորդէր, քաժանորդներու, նուիրատուներու ցանկ մը կը բերէր իր հետ. ամէն անդամուհի որ կ'ամուսնանար և կ'երթար գաւառ մը կամ օտար երկիր մը հաստատուելու, կը ջանար հոն մասնաճիւղ մը կազմել. և այսպէս կանանց գաստիարակութեան գործը կ'ընդարձակուեր. կը ծաւալէր։

Տոհմային ոգի է հանդէսներու մէջ, դաստիարակութեան գործին աշխատող կիները իրենց աթոռները ունէին, և բացառիկ դերք մը կը գրաւէին հոն։ Հանրային օգտին աշխատողներու ընծայուած այս յարգանքը նորերուն կը ներշնչէր անոնց շաւղին հետեւելու փափաքը, և փոքրիկ աղջիկներ իրենց մօր նմանելու փառասիրութիւնը կը ծաւէին։

Այս էր հայ կնոջ բարոյական նկարագիրը գրեթէ մինչեւ տասնըհինգ տարի առաջ. ինչ որ նախանձելի տեղ մը կուտայ իրեն իր սեռին պատմութեան մէջ, այնքան անկողմնակալ՝ ու առէջ սեալ դատումներով լեցուն։

Յետոյ, այս տենդոտ գործունէութեան յաջորդեց անտարբերութեան շրջանը, քայլ առ քայլ անտրաքոյս, որուն ընթացքին ու փուլերուն չկրցայ ականատես ըլլալ։ Միայն թէ տասը տարի ետքը գաւառէն դարձիս, ոչինչ գտայ անցեալին կրթասէր եռանդէն ու անխոնջ գործունէութենէն. բաքքերը թուլցած, մտքերը ջլատուած տեսայ հոս, յետոյ, գաղափարներու ուղղութիւնը բոլորովին փոխուած։ Ամէն կնոջական նորաձեւութեան պէս, կրթասիրութեան նորաձեւութիւնն ալ անցեր էր, ու անոր յաջորդեր էին զարդասիրութիւնը, անձնասիրութիւնը, և քիչ մը ալ պչրասիրութիւնը։ Իսկ փոքրիկ մասը զարգացած կիներու, որոնք իրենց նկարագիրը չփոխելու չափ նկարագիր ունէին, քաջուած էին գործէ։

Ամէն սրահի մէջ հիմա թղթախաղի սեղաններ, ամէն այցելութեանց մէջ արդուզարդի վերաբերեալ խօսակցութիւններ, քիչ մը վէպ (իրական կեանքէ) և շատ ալ դաստիարակութիւն (դասական տեսակէն)։

Եփեսոսի մանուկներուն տպաւորութիւնը կը թողէի խօսակցիներուս վրայ և նոյն տպաւորութիւնը կը կրէի ես ալ ամէն տեսածներէն ու լսածներէս։ Եւ այս վիճակը այսպէս տեւեց տարիներ ու տարիներ, համաճարակ քուն մը գրեթէ, մինչեւ որ արթնութեան շրջանը եկաւ հասաւ վերստին։

Այն ատեն կին վարժուհիներ երեւան ելան. կարծես հրաշքով, դարեւոր խուլ թմրութեան խորէն, կին գրողներ երեւցան հրապարակին վրայ, և կին խնամակալուհիներ ստանձնեցին աղքատ հիւանդներու համար Աղքատախնամներ կազմել, Հիւանդանոցի և Որբանոցի հսկողութեան ձեռնարկել, գեղեցիկ անձնուիրութեան մը ապացոյցը և օգտաշատ արդիւնքներու յոյսը տալով մեզի։

Այս սկզբնաւորութիւնը, որ վերջացող դարուն պատմութիւնն է, իր արդիւնքները պիտի արձանագրել տայ անտարակոյս նոր դարուն տարեգիրներուն մէջ, և կանայք, այս անգամ ամուր կուռանի վրայ հաստատուած, չպիտի թողուն ապահովաբար որ իրենց գաղափարի գործերը նորաձեւութեան մը ճակատագիրը ունենան։

ՍԻՊԻԼ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸՆ

ՄԷՐՍԻՆԻ Յ.Ս.Մ.Ա.ԶԱՌՈՒՄԸ

ՄԷՐՍԻՆ, 26 Նոյ. 904

Երբ Կ. Պոլսէն հեռագիրը հասաւ, ծանուցանելով թէ Ն. Ս. Օծութիւնը Մէրսինի ճամբով պիտի մեկնի, և արդէն իսկ ճամբայ ելած է. տեղւոյս Հայ համայնքը սկսաւ պատրաստ ընդունելութեան մը նախապատրաստութիւններով զբաղիլ. առաջնորդութեամբ Ռուբէն էֆ. Սէլանի և Յարութիւն էֆ. Այնթապլեանի որոնք չատ ջանքեր ըրին չքեղ ընդունելութիւն մը ընելու։

Այսօրուան կառախումբով հոս հասան Առաջնայի եկեղ. դասէն առաջն. փոխանորդ Տ. Գրիգոր Ներկարարեան, երկու վարդապետ և մէկ քահանայ, աշխարհական դասէն Առաջնայի և Սիսի երեւելիներէն Լութֆիկ էֆ. Խուպէսեան՝ Դաւիթ էֆ. Ուրֆալեան, Կիրակոս էֆ. Բէշիկեան, Գրիգոր էֆ. Ճէրիտեան, Մինրան էֆ. Այրգեան, Գրիգոր էֆ. Մարիկեան եւայլն, որոնք ի դիմաց Առաջնայի և Սիսի Հայ ժողովուրդին, պիտի դիմաւորեն Ս. Կաթողիկոսը չոգենաւին մէջ, ընկերակցութեամբ Մէրսինի Հայ երեւելիներուն։

Վաղը առաւօտ արդէն զոյգ մը չոգենաւակներ պատրաստ պիտի ըլլան դիմաւորելու գացողները առաջնորդելու մինչեւ չոգենաւ։

27 Նոյեմբեր

Արշալոյսին արդէն նաւահանգիստը խնուռած էր մեծ բազմութիւնմբ։ Վերջապէս ժամը 3ին մօտ Օրհնոյի կամրջի տեսնուեցաւ և ժողովուրդը խնդութեամբ իրարու կը ցուցնէր չոգենաւը որ երթալով կը մօտենար։ Շոգենաւակները արդէն պատրաստ կ'սպասէին ուղեւորները ցամաք առաջնորդելու համար։ Օգը չատ հիանալի էր։ Պատգամաւորութիւնը Օրհնոյ չոգենաւը երթալով, բարի գալուստ մաղթեց Ս. Կաթողիկոսին և Ս. Աջը համբուրեց։ Ն. Ս. Օծութիւնն գնդմած ընդունեց ժողովրդեան մեծարանքներն ու յարգանքի արտայայտութիւնները Քառորդի մը տեւակցութենէ ետքը, ի դիմաց Մէրսինի Հայ. ազգայնութեան ան էֆ. Զէլվէեան գլխաւոր ուղերձ մը կարդաց։

Ապա, Ս. Կաթողիկոսը, կուռնքէն կախած իրեն շնորհուած առաջին կարգի Օսմանիէ և Մէճիտիէ պատուանշանները, չոգենաւէն իջաւ չոգենաւակը և յատակապէս պատրաստուած և գորգով ծածկուած թիկնաթոռի մը վրայ բազմեցաւ։ Իրեն կը հետեւէին վարդապետներ և աշխարհական դասու ներկայացուցիչներ։ Միւս չոգենաւակին մէջ ալ նոյնն Մէրսինի Հայ հասարակութեան երեւելիները, և բաժնուեցան Օրհնոյէն որ անմիջապէս իջեցաւ պատուոյ դրոշակը։ Երբ Ս. Կաթողիկոսը և իր հետեւորդները ցամաք ելան, ամբոխը խնդութեամբ կը դիտէր Ն. Ս. Օծութիւնը որ օրհնելով կը յառաջանար յատկապէս պատրաստուած կառքը։ Շնորհիւ տեղական կառավարութեան ձեռք առած ազդու միջոցներուն, կարգապահութիւնը անթերի էր։ Բազմաթիւ զինուորներ բարեւի կեցած էին և ուրիշներ անցուղարձը կը դիւրացնէին։ Նաւամատոյցին վրայ, տեղւոյս Միւթէսարրիֆ փաշան և Բոմանոսն պէյը Ս. Կաթողիկոսին բարի գալուստ մաղթեցին, որոնց Ս. Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն յայտնելով նստաւ առաջին դառքին մէջ, իսկ միւս դառքերուն մէջ նստան վարդապետներ, Առաջնայի և Մէրսինի երեւելիներ։ Կառքերու թափօրը՝ որուն առջեւէն ձիաւորներ կ'երթային, առաջացաւ դէպի եկեղեցի։ Բաղմութիւնը տանիքներուն վրայ խռնուած էր գունդագունդ։ Եկեղեցիին առջեւ վարժարանին երկսեռ ուսանողները Ն. Ս. Օծութեան նուիրուած երգ մը երգեցին։ Եկեղեցիին մէջ աղօթքներ կարդացուելէ վերջ Ս. Կաթողիկոսը բեմ ելնելով կարճ բայց սրտաշարժ քարոզ մը խօսեցաւ և Վեհ. Կայսեր անթիւ շնորհներն թուելէ վերջ մաղթեց որ Աստուած երկար տարիներ անսնանան պահէ Օսմ. Կայսրութիւնը։ Ժողովուրդը «ամէն»ներով մասնակցեցաւ այս սրտաբուղխ աղօթքին։ Յետոյ վարժարանի ուսանողներուն կողմէ թուրքերէն և հայերէն ճառեր կարդացուեցան որոնց մէջ Աստուծմէ կը խնդրուէր Օսմ. Կայսրութեան Դահուն անսասան պահպանումը։

Ե. Ս. Օծութիւնը եկեղեցիէն ելնելով գնաց առաջնորդարան որ չքեղապէս զարդարուած էր գորգերով։ Ճամբուն վրայ մանկապարտէզի պզտիկ տղաք սկսան Ն. Ս. Օծութեան ձօնուած Երգ մը երգել և Ս. Կաթողիկոսը օրհնելով այս պզտիկները, առաջնորդարան եկաւ ուր ընդունեց հայ և օտար այցելուներ։

Ն. Սրբութիւնը երկու օրի չափ հոս պիտի մնայ և վաղը (կիրակի) պիտի վայելենք քարոզը։

ՍԱՐԳԻՍ ՍԻՄՕՆԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՄՕՆԸ — 237

ԳԱՅԹԱԿ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՅԵՂԱՒԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

Պառաւը երկարօրէն հրահանգեց Եւոքքսիան, որ հակառակ մեծ մօրը խրատականներուն ինք նշանածին վրայ կը խորհէր միշտ, և կը փափաքէր ոչ է միջոցով մը մասնակից ընել զայն իրենց այս երջանկութեան։

Էլէնի, երբ այս կողմէն գործը առաջ կը վարէր, միւս կողմէ Բօլ ալ անտարբեր կեցած չէր. գիտէր Էլէնի վերջին ծայր պատուախնդրութիւնը, և կ'զգար որ ջղային կինը անպատճառ բան մը պիտի ընէր այն օրուան նախատինքին վրէժը լուծելու համար իրմէն։ Հրաչեայի խօսքերն ալ ազդեցութիւն ըրած էին Բօլի վրայ, որ կը զգար այնչափ առաջ գացած ըլլալուն, և նստած տեղը միջոցներ կը փնտռէր, Էլէնիի գործելիք ապագայ չարիքներուն առաջքը առնելու և կամ զանոնք չեզոքացնելու համար։

Ժամանակը սուղ էր, Էլէնի ինչ որ ընէր բարկութեան առաջին թափովը պիտի մղուէր գործելու. ուստի անոր հետքը աչքէ չփախցնելու դիտումով վեր ի վերոյ կերպով ծպտեցաւ, վրան հագաւ խալաթ վերարկուն, գլուխը դրաւ թաղիքէ գլխարկը, զոր ուրած ատեն կրնար մինչեւ աչքերուն վրայ իջեցնել, և առանց դուրս ելաւ։ Բանի մը մանուածապատ փողոցներէ անցնելէ ետք մտաւ անշուրջ ընակարանէ մը ներս, ուր պառաւ մը նստած կը ծխէր։

—Բարեւ Մարթա տատա, ըսաւ։

Պառաւը առաջին առթիւ չճանչնալով Բօլը, շտապած ձեւով մը բարեւը առաւ, և ուշադրութեամբ երիտասարդին դէմքը զննելով,

—Աստուծմա կրակներուն չդատ. դ'ուն ես, ըսաւ, խալաթ չճանչցայ, Հռոմի բալիքարեայ ես դարձեր։

—Պարապ խօսքերու ժամանակ չկայ, փութացուց Բօլ. շտապով եմ, եռեւէս եկար, տուն մը պիտի երթաս, հոնտեղ Էլէնի անուն հոռմի կնիկ մը կայ, պիտի հանկնաս որ այսօր ո՛ւր գացած է, ո՛ւր պիտի երթայ, ի՛նչ ըրած է պիտի հանկնաս. տեղնիտեղօքը լուր պիտի բերես ինծի։

—Քա վա՛յ, գոչեց պառաւը ճառագայթելով, սա էլէնիներէն վազ չանցար...։

Բօլ առանց միջոց տալու պառաւին որ շաղակրատէ, թեւէն բռնելուն պէս ոտքի բարձրացուցաւ և ձեռքը երկու մէջխտ դնելով մանրամասն կերպով երբ կը նկարագրէր Էլէնիի դիմագիծը,

—Քա սիրդ մի հատցներ զաւակս ըսաւ, ես անիկա կը ճանչնամ. անոր պէնկլի Էլէնի կ'ըսեն։

—Աղէ՛կ բացագանչեց Բօլ, պախչիւիդ մեացածը իրիկունը պիտի տամ, ամէն բան պիտի հանկնաս իրիկունը ինծի պիտի իմացնես, տեսնամ քեզի, աչքդ չորս բաց։

Պառաւը անմիջապէս հագուեցաւ և Բօլի հետ մէկտեղ դուրս ելաւ, անկէ միւս քանի եռեսուն քայլ հեռուէն կը քաջեր, բնաւ չզգացնելով երիտասարդին հեռուիլը։

Երկուքը մէկէն այսպէս քալելով հասան մինչեւ Էլէնիի ընակարանը, ուր Բօլ ակնարկովը ցուցնելով տունը հեռացաւ։ Իսկ պառաւը սկսաւ այն տեղուանքը սլքալ։

Մարթա տատան այս կարգի կնոջական խնդիրներու մէջ նորամուտ մը չէր։ Ասանկ հարիւրաւոր միջադէպեր անցուցած, քիթը ակռնը կարած ջատուկին մէկն էր, որ նեղ պարագաներ

—Հա՛, զաւակս հա, ինքնիր ալ գիտցար, աս խանը մէկ խալէ թիւնար մը կայ եղեր...

—Աչքդ գոցէ թիւնար բռնէ աս խանին մէջ հանի՞ տուտ, ո՞ր կ'ուզես կոր։

—Սա խանութին տէրը ըլլալ է, կրկնեց պառաւը միշտ չարունակելով իր միամտութիւնը. ա՛խ սա էխտիարութիւնը, ինծուն հեղու ըսին անունը մոռցայ. իշալան դուն ալ իմ տարիքս կուգաս տէ կը հասկնաս ի՞նչ ըլլալը։

— Աս մաղազային տէրը Գեարսա զաղ Կայծակեանն է։

—Մա՛յ, եօթը պարդիդ հոգուն լուս իկնայ զաւակս. իշտէ իմ փնտռածս ալ ադ մարդն էր։

—Շիտակը փնտռելիք մարդը գտեր ես, բաւ բեռնակիրը քիթին տակէն խնդալով, տատա խարըմագին մէկն է անիկայ։

Պառաւը մտքին մէջէն մէկ քանի անգամ հեղեղեց Կայծակեանի անունը, միշտ ուշադրութիւնը դարձնելով «կայծակէն վրայ, որպէս զի անմիջապէս յիշէ։ Եաքը միեւնոյն բարեմաղթութիւններով ու օրհնութիւններով մտաւ վաճառատունէն ներս։ Կայծակեան օրէնք դրած էր որ պաշտօնեաները անմիջապէս դուրս վարեն ազքատիկ երեւոյթով ներկայացողները։ Ուստի մէկ երկու պաշտօնեայ մէկէն դիմաւորեցին

—Հա՛, զաւակս հա, ինքնիր ալ գիտցար, աս խանը մէկ խալէ թիւնար մը կայ եղեր...

—Աչքդ գոցէ թիւնար բռնէ աս խանին մէջ հանի՞ տուտ, ո՞ր կ'ուզես կոր։

—Սա խանութին տէրը ըլլալ է, կրկնեց պառաւը միշտ չարունակելով իր միամտութիւնը. ա՛խ սա էխտիարութիւնը, ինծուն հեղու ըսին անունը մոռցայ. իշալան դուն ալ իմ տարիքս կուգաս տէ կը հասկնաս ի՞նչ ըլլալը։

— Աս մաղազային տէրը Գեարսա զաղ Կայծակեանն է։

—Մա՛յ, եօթը պարդիդ հոգուն լուս իկնայ զաւակս. իշտէ իմ փնտռածս ալ ադ մարդն էր։

—Շիտակը փնտռելիք մարդը գտեր ես, բաւ բեռնակիրը քիթին տակէն խնդալով, տատա խարըմագին մէկն է անիկայ։

Պառաւը մտքին մէջէն մէկ քանի անգամ հեղեղեց Կայծակեանի անունը, միշտ ուշադրութիւնը դարձնելով «կայծակէն վրայ, որպէս զի անմիջապէս յիշէ։ Եաքը միեւնոյն բարեմաղթութիւններով ու օրհնութիւններով մտաւ վաճառատունէն ներս։ Կայծակեան օրէնք դրած էր որ պաշտօնեաները անմիջապէս դուրս վարեն ազքատիկ երեւոյթով ներկայացողները։ Ուստի մէկ երկու պաշտօնեայ մէկէն դիմաւորեցին

դէն և երբ դուրս վռնտելու ձեւ մը կ'առնէին,

—Բարա-փուլ ուզելու չեմ գալ կոր զաւակներս, բաւ, էֆէնտիին ըսելիք ունիմ անոր համար եկայ։

—Ի՞նչ պիտի ըսես, հարցուց մէկը։

—Քա ինչերնո՞ւդ պէտք, մէկը պիտի հարցնեմ։

Այս պատասխանը հանդարտեցուց պաշտօնեաները, որոնք թոյլատրեցին անոր հոն մնալուն, մինչդեռ նոյն պահուն կայծակեան Էլէնիի հետ գլուխ գլխի տուած կը խորհրդակցէր։ Խորամանկ պառաւը նստած տեղէն ուշադրութիւնը տարաբաժնած, կը ջանար բան մը հասկնալ ներսը անցած դարձածներէն, և այս առթիւ միշտ վաճառականին գտնուած սենեակին յառած էր աչքը։ Պահ մը եաք վաճառատան պաշտօնեաներէն մին եկաւ և արդիւնքէն 20 ոսկի առնելով ներս տարաւ։ Պառաւը այս պարագան ալ ուշադրութեան առաւ, միշտ կասկածելով որ այս դրամները Էլէնիի պիտի տրուէին, քանի որ անիկայ մինակ կար Կայծակեանին քով։

Տարը վայրկեան եաք, երբ Էլէնի դուրս ելաւ վաճառատունէն, ինքն ալ ոչ է միջոցով դուրս սպրդեցաւ եռեւի դէնէն և դարձեալ հեռուեցաւ իր որսին։

(Շարունակելի)

Պանկուպանի Էֆքեար

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸՆ

ՄԷՐՍԻՆԻ Յ.Ս.Մ.Ա.ԶԱՌՈՒՄԸ

ՄԷՐՍԻՆ, 26 Նոյ. 904

Երբ Կ. Պոլսէն հեռագիրը հասաւ, ծանուցանելով թէ Ն. Ս. Օծութիւնը Մէրսինի ճամբով պիտի մեկնի, և արդէն իսկ ճամբայ ելած է. տեղւոյս Հայ համայնքը սկսաւ պատրաստ ընդունելութեան մը նախապատրաստութիւններով զբաղիլ. առաջնորդութեամբ Ռուբէն էֆ. Սէլանի և Յարութիւն էֆ. Այնթապլեանի որոնք չատ ջանքեր ըրին չքեղ ընդունելութիւն մը ընելու։

Այսօրուան կառախումբով հոս հասան Առաջնայի եկեղ. դասէն առաջն. փոխանորդ Տ. Գրիգոր Ներկարարեան, երկու վարդապետ և մէկ քահանայ, աշխարհական դասէն Առաջնայի և Սիսի երեւելիներէն Լութֆիկ էֆ. Խուպէսեան՝ Դաւիթ էֆ. Ուրֆալեան, Կիրակոս էֆ. Բէշիկեան, Գրիգոր էֆ. Ճէրիտեան, Մինրան էֆ. Այրգեան, Գրիգոր էֆ. Մարիկեան եւայլն, որոնք ի դիմաց Առաջնայի և Սիսի Հայ ժողովուրդին, պիտի դիմաւորեն Ս. Կաթողիկոսը չոգենաւին մէջ, ընկերակցութեամբ Մէրսինի Հայ երեւելիներուն։

Վաղը առաւօտ արդէն զոյգ մը չոգենաւակներ պատրաստ պիտի ըլլան դիմաւորելու գացողները առաջնորդելու մինչեւ չոգենաւ։

27 Նոյեմբեր

Արշալոյսին արդէն նաւահանգիստը խնուռած էր մեծ բազմութիւնմբ։ Վերջապէս ժամը 3ին մօտ Օրհնոյի կամրջի տեսնուեցաւ և ժողովուրդը խնդութեամբ իրարու կը ցուցնէր չոգենաւը որ երթալով կը մօտենար։ Շոգենաւակները արդէն պատրաստ կ'սպասէին ուղեւորները ցամաք առաջնորդելու համար։ Օգը չատ հիանալի էր։ Պատգամաւորութիւնը Օրհնոյ չոգենաւը երթալով, բարի գալուստ մաղթեց Ս. Կաթողիկոսին և Ս. Աջը համբուրեց։ Ն. Ս. Օծութիւնն գնդմած ընդունեց ժողովրդեան մեծարանքներն ու յարգանքի արտայայտութիւնները Քառորդի մը տեւակցութենէ ետքը, ի դիմաց Մէրսինի Հայ. ազգայնութեան ան էֆ. Զէլվէեան գլխաւոր ուղերձ մը կարդաց։

Ապա, Ս. Կաթողիկոսը, կուռնքէն կախած իրեն շնորհուած առաջին կարգի Օսմանիէ և Մէճիտիէ պատուանշանները, չոգենաւէն իջաւ չոգենաւակը և յատկապէս պատրաստուած և գորգով ծածկուած թիկնաթոռի մը վրայ բազմեցաւ։ Իրեն կը հետեւէին վարդապետներ և աշխարհական դասու ներկայացուցիչներ։ Միւս չոգենաւակին մէջ ալ նոյնն Մէրսինի Հայ հասարակութեան երեւելիները, և բաժնուեցան Օրհնոյէն որ անմիջապէս իջեցաւ պատուոյ դրոշակը։ Երբ Ս. Կաթողիկոսը և իր հետեւորդները ցամաք ելան, ամբոխը խնդութեամբ կը դիտէր Ն. Ս. Օծութիւնը որ օրհնելով կը յառաջանար յատկապէս պատրաստուած կառքը։ Շնորհիւ տեղական կառավարութեան ձեռք առած ազդու միջոցներուն, կարգապահութիւնը անթերի էր։ Բազմաթիւ զինուորներ բարեւի կեցած էին և ուրիշներ անցուղարձը կը դիւրացնէին։ Նաւամատոյցին վրայ, տեղւոյս Միւթէսարրիֆ փաշան և Բոմանոսն պէյը Ս. Կաթողիկոսին բարի գալուստ մաղթեցին, որոնց Ս. Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն յայտնելով նստաւ առաջին դառքին մէջ, իսկ միւս դառքերուն մէջ նստան վարդապետներ, Առաջնայի և Մէրսինի երեւելիներ։ Կառքերու թափօրը՝ որուն առջեւէն ձիաւորներ կ'երթային, առաջացաւ դէպի եկեղեցի։ Բաղմութիւնը տանիքներուն վրայ խռնուած էր գունդագունդ։ Եկեղեցիին առջեւ վարժարանին երկսեռ ուսանողները Ն. Ս. Օծութեան նուիրուած երգ մը երգեցին։ Եկեղեցիին մէջ աղօթքներ կարդացուելէ վերջ Ս. Կաթողիկոսը բեմ ելնելով կարճ բայց սրտաշարժ քարոզ մը խօսեցաւ և Վեհ. Կայսեր անթիւ շնորհներն թուելէ վերջ մաղթեց որ Աստուած երկար տարիներ անսնանան պահէ Օսմ. Կայսրութիւնը։ Ժողովուրդը «ամէն»ներով մասնակցեցաւ այս սրտաբուղխ աղօթքին։ Յետոյ վարժարանի ուսանողներուն կողմէ թուրքերէն և հայերէն ճառեր կարդացուեցան որոնց մէջ Աստուծմէ կը խնդրուէր Օսմ. Կայսրութեան Դահուն անսասան պահպանումը։

Ե. Ս. Օծութիւնը եկեղեցիէն ելնելով գնաց առաջնորդարան որ չքեղապէս զարդարուած էր գորգերով։ Ճամբուն վրայ մանկապարտէզի պզտիկ տղաք սկսան Ն. Ս. Օծութեան ձօնուած Երգ մը երգել և Ս. Կաթողիկոսը օրհնելով այս պզտիկները, առաջնորդարան եկաւ ուր ընդունեց հայ և օտար այցելուներ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Դեկտ. 15ի երեկոյեան տպագրութենէն

Մանչուրիոյ մէջ երկու հակառակորդները երկու զօրաւոր կերպով ամրացած բանակատեղիներ ունին, որոնցմէ զիրար կը դիտեն այս պահուս։ Թէ՛ Ռուսք և թէ Ճաբոնցիք կը վարանին առաջին և թերեւս գործնական քայլը առնելու յարձակման համար։ Երկու կողմն ալ իր ապահովութիւնը կը փնտռէ Պահպանողականին մէջ, որովհետեւ կռիւի մը համար ո՛չ միայն օդը վերջին սատիճան անպատեհ է, այլ նաև երկաստէջ զինուորական զօրութեան հաւասարակշռութիւնը կը պակսի. հակառակորդին անակնկալ ամրութիւններուն վրայ ոևէ ճակատային յարձակում պարտութեամբ մը պիտի վերջանայ, և յաջողեալ կողմնակի յարձակումներու մէջոցաս ոևէ պաշարումի համար զօրքերուն թիւը շատ տկար է։ Վերջին ժամանակներս երկու հակառակորդներն ալ օգնական զօրքեր ընդունեցին, բայց բուն կամ բնական քանակութեան վրայ անտուգութեան մէջ ենք։ Իւրաքանչիւր օր արդարեւ թէ՛ Ռուսք և թէ Ճաբոնցիք նոր օգնական զօրքեր կ'ընդունին, բայց ամէն օր ալ դիւանդութիւնները, վէրքերը, և մահը նոր ծակեր կը բանան պատերազմիկներուն շարքերուն մէջ։ Հոկտ. 10էն ի վեր Ռուրօքաթքինը ստացած օգնականներուն թիւը առնուազն 60,000 հոգի կը գնահատուի, և կ'ենթադրուի թէ այս պահուս Մանչուրիոյ մէջ ռուսական գործողութեանց բանակները կը բաղկանան տասը օրաբաժիններէ։ և մէկ քանի արձակաշէն կամ անկախ գունդերէ, ընդամէնը 200-250,000 հոգի։ Բաց առեալ ամէն օր հասնող նոր զինուորները, պէտք է սակայն հաշուել թէ ռուսական բանակը շատ աւելի պէտք ունի զինուորի՝ պահպանելու համար երկաթուղին և զինուորական փոխադրութեանց հանգոյցները, և վանելու համար Քունկուզներուն յարձակումները. այնպէս որ զինուորական գործողութեանց համար Ռուրօքաթքինի տրամադրութեան տակ գտնուած զօրութիւնները խիստ անբաւական պէտք է ենթադրել։ Ա՛լ աւելի մեծ անսուգութիւն կը տիրէ Ճաբոնցիներուն թուական առաւելութեան վրայ, և ընդ ամէնը 13 զօրաբաժիններէ և 13 պահեստի կիսաբաժիններէ բաղկացած Ճաբոնցի զօրքերը, որոնք Մանչուրիոյ մէջ և Բորթ Արթուրի առիւն կը գտնուին, ընդամէնը հազիւ 200,000 հոգի պէտք է ըլլան։ Երկաստէջ զինուորական զօրութիւնները անա այսպէս կը պահպանեն հաւասարակշռութիւնը, և այս իրողութիւնը ըստ բաւականին կը բացատրէ յարձակողականին յետաձգումը։

Հաւասարակշռութիւնը՝ այն տեսն միայն ի նպաստ Ճաբոնցիներուն կը դառնայ, երբ, ինչպէս արդէն քանիցս ըսինք Ճաբոնցիք շատ մօտաւոր ժամանակի մը մէջ յաջողին Բորթ Արթուրը առնել և պաշարող բանակին մեծագոյն մասը դէպի Մանչուրիա արձակել։ Այս ստիպողական պարագային համար է որ բերդաքաղաքին ամրակոծութիւնը կը շարունակուի։ Բայց Ճաբոնցիք աճապարելու են, որովհետեւ ամէն օր Ռուրօքաթքին քաղաքարժ եւրոպական զօրքեր կ'ընդունի. իրա՛ւ Ճաբոնցիք ալ կ'ընդունին, բայց իրենց հարկ եղած սպառերու թուոյն անբաւականութեան պատճառաւ, իրենց հայրենիքէն չեն կրնար ստանալ նո՛յնքան լաւ կազմակերպուած զօրագունդեր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԸԼԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԳԱՂՏՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ՄԸ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԶԱՑՏԱՌԹԻՒՆԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶՕՐԱՇԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԵՒ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՌԱԶՄԱՎԱՅՐԷՆ ՆՈՐ ԼՈՒՐԵՐ

«Սթանտարտ»ի Քէֆէնտակի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.— Զեռքս անցաւ պատճէնը այն նամակին զոր Լոնտոնի ռուս գաղտնի գործակալ մը ղրկած է Մ. Տէլքասէի և Ռուսիոյ Կայսերական Պալատան հրամատար զօրավար Հէսի։ Այդ նամակը տարօրինակ բաներ կը պատմէ. նախ մանրամասնօրէն կը նկարագրէ Հելի Միջադէպը, և կ'ըսէ թէ չորս Թորփիլանաւեր՝ Ճաբոնցի նաւազներով և անգլիացի նաւուղիղներով ու հնոցպաններով, անգլիական ծովեզերքէն մեկ գիշեր ճիշդ ա՛յն օրը՝ երբ Նիքօլա կայսր Քրոնշթատի մէջ աչքէ կ'անցընէր Պալթիկեան Նաւատորմիղը։ Երկուքը դարանի կեցան Դանիական Նեղուցին մէջ. և երկուքն ալ Հիւսիսային ծովուն բացերը, ուրիշ սովորաբար կ'անցնին շոգենաւերը։ Ռուսական նաւախումբին դանիական ջուրերը հանելէն հինգ օր առաջ, եօթը ձրկնորսական շոգենաւեր՝ զոր Ճաբոնցիք յուլիսին գնած էին, ձկնորսներու ղեկավարութեամբ, ուղկաններով, եւ ածուխի բեռներով. Հրլէն ճամբան ելան Թորփիլանաւերուն միանալու համար։ Զինորսաւերը Թորփիլարձակ խողովակներ ու ականներ ունէին։

Ասոնք Հիւսիսային ծովուն մէջ ռուսական նաւախումբին հանդիպեցան, եւ գիշերը յարձակում ըրին անոր վրայ։ Բայց յարձակումը չյաջողեցաւ, Թորփիլանաւերէն մին ընկղմեցաւ, երկրորդն ալ վնասուեցաւ. յարձակումին երկրորդ օրը ընկղմեցաւ։ Նաւազները ձկնորսանաւերէն մէկուն մէջ ապաստանեցան։ Միւս երկու Թորփիլանաւերը հրաման ընդունեցին Բորթսմութ երթալու, և ուղեկցեցան շոգենաւի մը՝ որ ռազմաթերք կը տանէր Ճաբոն։

Կ'ըսուի թէ ամէն օր Լոնտոնի ճաբոնական դեսպանատունը մտնող եկող ռուս գաղտնի գործակալ մը յաջողեր է այս տեղեկագիրը ձեռք ձգել, զոր դեսպան Հայեաշի կոմս ղրկեր է իր կառավարութեան։ Գործակալը այս նամակը Տէլքասէի և զօրավար Հէսի հաղորդելով. կը խնդրէ որ Միջազգային Ծանձնաժողովը փնտռէ գտնէ նաւերուն, նաւուղիղներուն և հնոցպաններուն անունները։ Իրողութիւնը կրնայ ծանրակշիռ հանգամանք մը առնել բայց կ'երեւի թէ վարպետորդիի մը անհամ կատակն է ասիկա, խաղ մը՝ զոր կ'ուզէ խաղալ ներկայ տագնապալից կացութեան մէջ։

*** Մեր ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ թէ ամիսներ առաջ Բորթ Արթուրէն մամուլնայով մը մեկնած էին ռուս պահակազօրաց մօտ գտնուող գերման և ֆրանսացի երկու զինուորական կցորդները բայց խեղճերը ընաւ մէջտեղ չելան, և թէեւ երկու կառավարութիւնները մեծ խուզարկութիւններ կատարել տուին, և Վիլհէլմ կայսր խոստացաւ մեծ պարգեւներ տալու գերման կցորդին ի՛նչ ըլլալը մէջտեղ հանողին, բայց ամէն ջանք ապարդիւն ելաւ։ Հիմա, դարձեալ Քէֆէնհակէն «Սթանտարտ»ի մասնաւոր թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Լոնտոնի մէջ բնակող վերոյիշեալ ռուս գաղտնի գործակալը նամակ մը գրելով Բեռերսպուրկի Կայսերական Պալատան հրամատար զօրավար Հէսի, զարմանալի պատմութիւն մը կ'ընէ Բորթ Արթուրի ֆրանսացի և գերման նաւային կցորդներուն բախտին վրայ։ Կ'ըսէ թէ Լոնտոնի ճաբոնական դեսպան Հայեաշի կոմս Օգս. 28ին Թօքիոյի իշխանութեանց կողմէ հրաման ստացաւ անգլիական մամուլին զեկոյց մը հաղորդել այն մասը թէ ֆրանսական դրօշ պարզող մամլոնա մը փորձած էր Բորթ Արթուրէն փախչիլ։ Բայց դեսպանը մերժեց այդ զեկոյցը տալ։ Սեպտ. 8ին նոր հրաման մը ղրկուեցաւ Թօքիոյէն՝ ուղուած զեկոյցը տալու Մամուլին, բայց դեսպանը դարձեալ մերժեց։

Ռուս գաղտնի գործակալը կը յայտարարէ թէ ինք բուն իրողութիւնները գիտէ ճաբոնական քանի մը վաճառականներու շնորհիւ։ Երկու կցորդները տանող մամլոնան ֆրանսական դրօշ պարզած էր։ Օգս. 29ին ճաբոնական յածանաւ մը տեսաւ զայն ծովուն բացերը, և հրաման ըրաւ որ կենայ. բայց մամլոնան մութին պատճառաւ չկրցաւ նշմարել յածանաւին նշանները և ճամբան շարունակեց։ Ճաբոնական թորփիլանաւ մը սկսաւ հալածել մամլոնան, և քանի մը թնդանօթի հարուած ըրաւ անոր վրայ։ Մամլոնան ասոր վրայ առագաստները ամփոփեց։ Ճաբոնցի սպայ մը մամլոնան գնաց և տեսաւ որ երկու Զինացի և Գերման զինուորական կցորդը սպաննուած էին ռումբերէն։ Ճաբոնական յածանաւին հրամատարը պատուէր տուած էր մամլոնան ընկղել մէջը գտնուած ֆրանսացի կցորդին հետ մէկտեղ։ Ճաբոնցիք այսպէս ըրեր են որպէս զի Գերման կցորդին մահուան առթիւ չփոթութիւններ չծագին Գերմանիոյ և Ճաբոնի միջեւ, և խնդիրը մինչեւ վերջը ա՛որոշ մնայ։

*** Աւելորդ է ըսել թէ Լոնտոնի ճաբոնական դեսպանը փութաց հերքել այս երկու նամակներուն ալ պարունակութիւնը։

*** Բեթերսպուրկի մէջ օրուան դիւցազն է նաւապետ Բլատօ, որուն համար հանգանակութիւններ կը շարունակուին բոլոր թերթերուն մէջ. մինչեւ իսկ 500 ռուպլ մէկէն տուողներ կան։

*** Քօմերսամ մեծ նահանգէն դուրս, ուրիշ տասնըմէկ նահանգներուն մէջ ի մօտոյ զօրահանութիւն պիտի կատարուի և 100,000 հոգի ի զէն պիտի կոչուին։

*** Ճաբոնի կայսեր եղբայրագիր իշխան Ֆուշիմի անցեալ շաբթու շքեղ հացկերոյթի մը հրաւիրուեցաւ Ամերիկեան Ասիական ընկերութեան կողմէ Նիւ-Եորքի մէջ։ Հացկերոյթէն վերջ հետեւեալ հեռագիրը ուղղուեցաւ Ճաբոնի կայսեր.— «Ինչ առաջ մեծ խանդավառութեամբ խմուեցաւ կայսեր համար առաջարկուած բաժակը։ Մեծագղորդ ծափերով ընդունուեցաւ սա՛ զգացումը թէ Միքատոյին նկարագիրը և կարողութիւնը բաւական պիտի ըլլայ Մ. Ասիոյ վերածնութեան համար. ինչպէս բաւական եղաւ իր հարեւանի քին վերածնութեան համար։» Թոքիոյի Կայսերական Պալատան պաշտօնատարներէն մին յանուն Միքատոյին շնորհակալ լեթեան պատասխան մը ղրկեց Ընկերութեան։

*** Լօքալ Անցայկերի թղթակիցը կը հեռագրէ Մուքէնէն.— Ճակատին վրայ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Նոյն իսկ հրետանիի կրակը դադրեցած ուլաած է։ Ճաբոնցիք կ'ամրացնեն իրենց ճակատային դիրքերը, և ռուսական օրինակին հետեւելով զինարաններ կը հաստատեն ամէն կողմ։ Քովէ քով խիտ առ խիտ բացուած են պատսպարան ծակեր, և միշտ նոր ծակեր կը փորուին։ Բոլոր ռուս զինուորները մուշտակներու մէջ տաքուկ պատսպարուած են։ Վառելափայտի պակաս կայ, բայց վերջերս բաշխմամբ կառխումբեր փայտ բերին, և հիմակ այս պէտքն ալ գոհացուած է։ Բոլորովին անհիմն են սնունդի պակասութեան և սառելու հետեւանքներ տարածուած մահուան դէպքերու լուրերը։ Ես ժամանակ մը մնացի գետնափոր ծակի մը մէջ պահակ ջոկատի մը քով. և զինուորներուն հետ կերայ։ Ուտելիքը առատ, մնդադար և համով է։ Զինուորները ուրախ զուարթ են. ամէն իրիկուն կը բոլորուին կրակին շուրջ, կ'երգեն և կը պարեն ռուսական ազգային պարեր։ Ընդհանուր առողջական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Շատ հազուադէպ են ժանտատենի և թանչքի դէպքերը։

*** Բորթ Արթուրի շուրջ վերջին կռիւները գիրկընդխառն ընդհարումներով վերջացան։ Երկու հակառակորդներն ալ պայթուցիկ ռումբեր և ձեռքով նետուելիք գունդեր գործածեցին. մանաւանդ 203 Մէթր Բլուրին յարձակման միջոցին։ Ճաբոնցիք այսպիսի գործողութեան մը կը վերագրեն բերդին գրաւման իրենց յաջողութիւնը։ Զօրավար Նօկիի բանակին մէջ գտնուող Տէյլի Մէյլի Թղթակիցը ձեռքով նետուած ռումբերուն ահաւոր արդիւնքները կը նկարագրէ։ Դիակներ որոնց գլուխը թեւը, կամ սրունքը յօշոտուած են. գէշ առ դէշ կը մնան բլուրին զառիթափերուն վրայ։ Անոնց ինքնութիւնը անկարելի եղած է հասկնալ Շատերուն ողնայարի սիւները բրթած են, և շատ մարմիններ իրարու վրայ զետեղուեցան մէկտեղ այրուեցան։ Տեսարանը ազեխարշ է։

*** Քուրօքաթքին վերջերս Խազախներու արիութեան վրայ գովեստ կարդացած ըլլալով. Բեթերսպուրկի մէջ Խազախներու նոր զօրաբաժին մը պիտի կազմուի հրամատարութեամբ զօրավար Բարցէվի։

*** Մոսկուայի Քաղաքապետական Խորհուրդը միաձայնութեամբ որոշեց նոր բարեփոխումներ մտցնել քաղաքին վարչութեան մէջ, Ներքին գործոց Նախարարին բաղձանքին համաձայն։ Վարչութեան ամէն ճիւղին վրայ մասնաւոր հակակշիռ պիտի հաստատուի հոգ պիտի տարուի որ հաւատքի ու կրօնի ազատութիւնը պահուի և 1905 տարւոյ քաղաքային ելմտացոյցին գլուխները ի չահ ժողովուրդին գործածուին դպրոցական և հանրօգուտ շինութիւններով։

*** Ներքին գործոց նախարար Սվիաթօբոլք-Միրսքի իշխան անցեալ օր ընդունեց Բեթերսպուրկի և Մոսկուայի փաստաբանական կառոյցներուն երկու ներկայացուցիչները՝ Թուրչանինով և Նէվիանսօնէսքի, որոնք նախարարին մատուցին դատական բարեփոխումներու վերաբերեալ տեղեկագիր մը։ Նախարարը սիրալիր ընդունելութիւն ըրաւ անոնց։

*** Գիէվի կուսակալ զօրավար Բուլէյկէլ Բեթերսպուրկ ժամանեց։ Կ'ըսուի թէ այլեւս իր պաշտօնատեղին պիտի չդառնայ, անհամաձայն ըլլալով ներքին գործոց նախարարին հետ։ Ուրիշ քանի մը նահանգներու կառավարիչներն ալ պաշտօնանկ պիտի ըլլան, կ'ըսուի։ Բուլէյկէլ տեղեկագիր պիտի տայ Զարին։

*** Զարը դարձեալ արտօնեց որ Ֆինլանտայի Կրիբընպէրկ և Քուլիֆէլտ ծերակուտականները Ֆինլանտա վերադառնան, Մերակոյտին Խորհրդակցութեանց մասնակցելու համար։ Ներքին գործոց նախարարը այս հրամանը հաղորդած ըլլալով. յիշեալ անձինք անցեալ օր Հելսինգֆօրս ժամանեցին ուր կայարանին մէջ ընդունուեցան մեծ համակրութեամբ մը։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Դեկտեմբեր 16ի խմբագրականէն

Բորթ Արթուրի նաւահանգիստին մէջ ռուսական զարտանաւերուն քանդումէն վերջ, 203 Մէթր Բլուրին ճաբոնական թնդանօթները իրենց կրակը սկսան ուղղել քաղաքին վրայ։ Իրաւ է որ ռուսական խոշոր մարտանաւերուն փճացումը նշանակալից հետեւանք մը եղած է, բայց ա՛յնպիսի յաջողութիւն մը չէ եղած որ այլեւս աւելորդ համարուի Բորթ Արթուրի ծովային ճաբոնական պաշարումը, որովհետեւ կա՛ն տակաւին ծովու կարող զրահաւոր մը, Սեվաստոբոլ, և Թորփիլանաւերը, որոնք կրնան փախչելու փորձ ընել, հետեւաբար պաշարումին շարունակութիւնը անհրաժեշտ է։ Ռուսական կոծուութենէն վնասուած կամ ընկղմած մարտանաւերը այլեւս չեն կրնար քանի մը օգտակար ըլլալ և արդէն իրենց թնդանօթները դուրս հանած են։

Քաղաքին դէմ կրակին ուղղութիւնը նպատակ ունի զինուորապէս կարեւոր չնչուած քները փճացնել ինչպէս մթերանոց, աշխատանոց, զինարան, զօրանոց և ամէն տեսակ պաբէն։ Բայց Ճաբոնցիք չեն կրնար յուսալ ի մօտոյ քաղաքը առնելու. որովհետեւ Ռուսք իրենց պարէները ա՛նպիսի վայրերու մէջ զետեղած են որոնք ռումբի դէմ պաշտպանուած են և քաղաքը ամէն պարագայի մէջ կրնայ դեռ բոլորովին ապարդիւն ընել պաշարողներուն ճիգերը։

203 Մէթր բլուրին ուղղութեամբ, ճաբոնական կրակը պիտի կեդրոնանայ առաւելապէս Սուսկլու Էրլունկչան և Քիքվանչան ամրոցներուն դէմ։ Ռուսք անուշտ կանխանոգ միջոցներ ձեռք առած են քովէն ու ճակատէն ամրացնելու համար այդ բերդերը։

Մովսկալ Թօկօ կը հեռագրէ թէ Դեկտ. 14ին Թորփիլանաւերու երկու տորմիղներ առտուն կանուխ ժամը 4ու 4էսին յարձակեցան Սեվաստոբոլի և ուրիշ փոխադրանաւի մը վրայ՝ սաստիկ ձիւնաբեր փոթորիկի մը ժամանակ։ Սեվաստոբոլ իր ջուրի գիծէն մինչեւ երեք ոտնչափ վար սուզուեցաւ. Դեկտ. 15ին գիշերը վեց ճաբոնական Թորփիլանաւեր գիշերուան ժամը 12էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 3 անընդհատ յարձակեցան Սեվաստոբոլի և զրահապատ Օթվատին Թորփիլանաւին վրայ։ Սեվաստոբոլ ա՛լ աւելի սուզուեցաւ, ա՛նպէս որ անոր Թորփիլարձակ խողովակները բոլորովին ջուրին տակը թաղուեցան։

*** Ճաբոնական բանակին մէջ գտնուող անգլիական թերթի մը թղթակիցը կը հեռագրէ թէ 203 Մէթր Բլուրէն ամէն կերպով կը տեսնուի քաղաքը ինչպէս նաև ամբողջ նաւահանգիստը։ Քաղաքին փողոցները ամայի են։ Ճաբոնական ռումբերը կ'իյնան Բորթ Արթուրի ամէն կողմերը։ Ճաբոնական խոշոր մարտանաւերը վերջերս Ճաբոն գացին, նորոգուելու համար։ Ճաբոնցիք Աղաւնեաց ծովածոցը պիտի գործածեն յարձակում գործելու համար Թայանկուի, Իշանի և Անչանշանի բլուրներուն վրայ։

*** Զիփուէ ռուսական աղբիւրէ կը հեռագրուի թէ Բորթ Արթուրի տեղագրութեան հմուտ անձերը կը ծաղրեն Ճաբոնցիներուն ա՛յն լուրը թէ Ռուսք կը պատրաստուին Լիաօթիշան քաշուիլ։ Դեռ այդ բանին համար, կ'ըսեն, շատ ժամանակ կայ և Ճաբոնցիք դեռ սոսկալի կորուստներ պիտի կրեն։

*** Մուքէնի ռուսական բանակին մօտ գտնուող թղթակիցները կը հեռագրեն թէ Քուրօքաթքինի բանակը ամէն կերպով առաջնակարգ բանակ մըն է. ամէն պէտքերը հոգացուած. 200,000է աւելի մուշտակ կայ. 150,000է աւելի չինական տաք վերարկու, 70,000 մուշտակաւոր կօշիկ 200,000 թաղիք, 50,000 զոյգ ձեռնոց, և հարիւր հազարներով չինական զանազան տաք զգեստներ և կօշիկներ։

*** Մուքէնի դրամական հրապարակին վրայ ռուպլիին արժէքը կոտրեր է քիչ մը։ Ակէց առաջ քաղաքին չինական պանքաները թղթադրամ ռուպլիին մէկ տարար տասը սէնթի կը փոխէին. հիմա հազիւ մէկ տարար կուտան անոր։ Այս կոտրելուն պատճառը այն է որ Ճաբոնցիք ռուպլի չեն ընդունիր։ Շանկայէ, Ինքէուէ, Շանհայքուանէ և Թիէնցինէ ամէն օր մեծաքանակ արծաթ ռուպլի կը տեսայ Մուքէնէի և չրջակայից ռուսական բանակատեղին մէջ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ՍԻՎԹՕՆԻ մասին ուրիշ անհպատ զրոյցներ կը շրջին։ Բարիզի մէջ օրուան խնդիրն է այդ Ազգայնական երեսփոխանին անձնասպանութեան շարժառիթը։ Ընդհանուր կարծիքը ա՛յն է թէ Սիվթօն ընտանեկան տագնապ մը զոհ գացած է բայց այդ տագնապը ինք իր ձեռքով չնչեր է։ Կ'ըսուի թէ մեղապարտ յարաբերութիւններու մէջ բռնուեր է վերջերս իր խորթ աղջկան՝ Տիկին Մէնսաի հետ։ Գործը երթալով մեծցեր է, Տիկին Սիվթօն եւ ուրիշներ գործին խառնուեր են և նոյն իսկ ամբաստանելը դատի քաշելու խօսք ալ դարձեր է ընտանիքին մէջ, և Սիվթօն որոշեր է վերջ տալ իր արկածալից կեանքին։ Թնոյթիւնք կը շարունակուին։

ԱՆԳԼԻԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Աթանասի խմբագիրներէն մին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Գերմանիոյ և Անգլիոյ փոխադարձ յարաբերութեանց մասին՝ անգլիացի Նշանաւոր իրաւագէտ Թօմաս Պարքլէյի հետ։ Պարքլէյ յայտարարեց նախ թէ Գերմանիոյ մէջ Անգլիոյ գէմ հանրային կարծիքը ա՛նքան գէշ չէ. ինչպէս կը նկարագրեն երկու երկիրներուն լրագիրները։ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ 1900ին մտքի տրամադրութիւնները շատ գէշ էին։ Երկու երկիրներն ալ պատերազմի մը վրայ կը խորհէին, բայց այսօր իրարու ա՛նքան մօտեցած են։ Կարելի է արդեօք հիմակ ալ Անգլիոյ և Գերմանիոյ դարձի մարդիկներուն դիմում ընել նոյնօրինակ մերձեցում մը առաջ բերելու համար իրենց երկիրներուն մէջ ալ։ Պարքլէյ հաստատական պատասխան տուաւ այս հարցումին։ Ցառութիւնը աւելի քիչ է քան երբեմն Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Անգլիոյ մէջ Գերլինի բռնած ընթացքին շա՛տ կարեւորութիւն կը տրուի Ինչպէս որ Լոնտոն և Լոնտոնեան Մամուլը չեն կրնար ամբողջ Անգլիոյ անունովը խօսիլ, ա՛լ աւելի ճիշտ է ասիկա երբ Պերլինի համար ըսենք թէ անիկա ամբողջ Գերմանիոյ հանրային կարծիքը չի ներկայացներ։ Գերլին և Լոնտոն Դիւանագիտութեան և Սեղանաւորական աշխարհին միջնորդներն են, բայց ո՛չ թէ ճարտարարուեստին և ժողովրդային զգացումներուն։ Սեղանաւորները վաճառականներէն քիչ կը վախնան պատերազմէն։ Համբուրկ և Գերմանիոյ բոլոր նաւահանգիստ քաղաքները Անգլիոյ բարեկամ են։ Տրէզտէն թեւերուս Անգլիոյ հակառակ է և Միւնիխ անտարբեր։ Բայց վէսթֆալիան, որ Գերմանիոյ մէջ ա՛յ պէս է ինչպէս Լանքաշիրը նահանգը Անգլիոյ մէջ, միշտ հաշտութեան կողմնակից է։ Եթէ խաղաղութիւնը Անգլիոյ շահաւոր է, նոյնքան և աւելի շահաւոր է Գերմանիոյ համար։ Գերմանիա Անգլիոյ լրագրական լեզուին թշնամութիւնը տեսնելով պարտաւորուեցաւ մարտանաւեր չշինել։ Անգլիոյ մէջ մէն մի հակագերման լրագրական յօդուած ձայն մը աւելի բարձրացուց Գերմանիոյ մէջ գերման նաւատորմին թիւը աւելցընելու համար։ Եթէ Անգլիա նոյնիսկ կարենայ կործանել Գերման նաւատորմը, Գերմանիա ա՛նքան շատ շոգենաւեր ունի, որոնք կրնան վնասել աշխարհի վաճառականութեան։ Երկու երկիրներուն միջեւ պատերազմ մը ուրիշ բանի պիտի չծառայէ եթէ ոչ՝ իրենց վաճառականութիւնը Ամերիկայի յանձնել։ Պարքլէյ պատասխանելով սա՝ հարցումին թէ, անգլիագերմանական մերձեցում մը կրնա՞յ ազդել անգլիաֆրանսական մերձեցումին, պատասխանեց թէ Նպաստաւոր կերպով պիտի ազդէ։ Ֆրանսա պիտի ողջունէ այդ մերձեցումը իբրեւ նոր քայլ մը եւրոպական խաղաղութեան ապահովութեան։ որուն Ֆրանսա կը բաղձայ ամէն բանէ աւելի։

*** Թօմաս Պարքլէյի յայտարարութիւնները մեծ կշիռք ունին միջազգային խնդիրներու վրայ, մանաւանդ որ այս նշանաւոր իրաւագէտը և հրապարակագիրը տարիներէ ի վեր աշխատեցաւ ի նպաստ մերձեցման Անգլիոյ և Ֆրանսայի։ Թօմաս Պարքլէյ իրաւագիտութիւնը ուսումնասիրած է Լոնտոնի, Բարիզի, Պոնի և Եէնայի Համալսարաններուն մէջ և փայտաբան եղաւ. 1876էն մինչեւ 1882 Թայմզի Բարիզեան Թղթակիցն էր, և յետոյ ինքզինքը բոլորովին նուիրեց ֆրանսական օրէնսգիտութեան ուսումնասիրութեան։ Միջազգային շատ մը ընկերութիւններու պատուակալ անդամ է։ 1899էն 1900 Բարիզի անգլիական Առեւտրական Սենեկին նախագահն էր։

ԿԱՂԱՆԴԻՆ ԻՆՁ ՆՈՒԷՐ ՏԱՄ ՈՐ ՅԱՐԳԻ ԱՆՑՆԻ ՄԻԱՑՆ "ԺԱՄԱՆՑ ԿԱՄ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՂԵՐ" ԿԸ ԲԱՒԻԷ

Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. Ֆէլսֆեան դեղարանի Զկան իւղի ծանուցումը Դ. երեսը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ԹԱԴԷՈՍԻ ՔԱՐՈԶԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԷՆԻ-ԳԱԲՈՒԻ ՄԷՋ

Էնի-Գաբուի Ս. Թադէոս և Բարթուղիմէոս առաքելոց եկեղեցիին անուան տօնախմբութեան առթիւ, Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ իրիկուն ընկերակցութեամբ քահանայ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեանի և Թադ. Թորոսեանի՝ Ս. Էնդամներուն Էնի-Գաբու գնաց և նախագահեց իրիկուան արարողութիւններուն։

Երէկ առտու եկեղեցին լեցուած էր հաւատացեալներու բազմութիւնով մը, հակառակ անձրեւոտ օդին։ Տաճարը չքեղապէս լուսազարդուած էր և արարողութիւնները տեղի կ'ունենային ներդաշնակօրէն, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Գրիգոր Լիպ. Զուլհանեանի և մասնակցութեամբ Մայր Եկեղեցիին և Սամաթիայէն եկող դպիրներու։ Պատարագի միջոցին Ս. Պատրիարք Հօր կ'սպասաւորէին Տ. Տաճատ Մ. վ. Ոսկանեան, Տ. Եղբաս Վ. Սայլեան և Մայր Եկեղեցւոյ Տ. Կարապետ և Տ. Տրդատ քահանաները։ Ճաշու գրքին վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը բնաբան առնելով «Եւ զայս ետ Աստուած յեկեղեցիսդ են առաքեալք» խօսքը բացատրեց օրուան տօնը։ Ըսաւ թէ մեր եկեղեցւոյ հիմնադիրները Գրիգոր Լուսաւորիչն առաջ Ս. Թադէոս և Բարթուղիմէոս երկու առաքեալները եղած են, և սոսր համար է որ մեր եկեղեցին զանոնք կը կոչէ Առաջին Լուսաւորիչ և մեր եկեղեցին ալ կը կոչուի Առաքելական. քանի որ անոնք քարոզեցին մեզի քրիստոնէութիւնը. անոնք է որ հիմք դրին մեր հայրապետական աթոռին։ Ասկէ 1900 տարիներ առաջ, երբ դեռ ծանօթ չէին այսօրուան չատ մը երկիրները. այն ատեններ չատ պզտիկ էր չրջանակը քրիստոսի քարոզութեան և անոր չուրջն էր որ կը դառնային առաքեալները և քրիստոսի հաւատքը կը քարոզէին. և այն տեղերը ուր քրիստոնէութիւնը տարածուեցաւ առաքեալներու միջոցաւ, քանի որ Քրիստոս չէր կրնար ամէն տեղ անձամբ քարոզել. այդ եկեղեցիները կոչուեցան առաքելական եկեղեցի, որոնց հիմերը ըսուն իսկ իրենք եղած էին։ Ն. Սրբազնութիւն ընդհանուր քրիստոնեայ եկեղեցիին անդրադառնալով մեր եկեղեցիին վրայ ըսաւ թէ մենք Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչով կը պարծինք և զայն կը բարձրացնենք ու կը փառաւորենք. բայց լաւ գիտնալու ենք թէ, Լուսաւորիչէն 300 տարիներ առաջ Ս. Թադէոս և Բարթողիմէոս արդէն եկած և քարոզած էին քրիստոնէութիւնը. իսկ Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ Քրիստոսի 301 թուականին Վիրապէն ելլալով. 302ին կ'սկսի քարոզութեան և 303ին կը հաստատէ Էջմիածնայ Աթոռը, կ'օծէ Տաճարը և հոն կը բազմի. Ուրեմն այս ամէնը ինչպէս որ լատին և յոյն եկեղեցիներու պատմագէտներն ալ կը հաստատեն թէ առաքեալներն էին որ քարոզեցին մեզի քրիստոնէութիւնը և ասոր համար է որ այսօր հոս կը ուսենք մեր Առաջին Լուսաւորիչներուն անուան տօնախմբութիւնը։ Այսօր Արտազու վանքին մէջ կայ ու կը մնայ Ս. Թադէոսի գերեզմանը, ուր թաղուեցաւ իր նահատակութենէն վերջը։ Իսկ Բարթողիմէոսի ոսկերոտիքը եւ գերեզմանը Աղբակու վանքին մէջ են։ Պարզ տօն մը չէ այս ուրեմն, այլ սիրելի մեր սրտին ամէնէն մօտ տօնն է, որովհետեւ այդ առաքեալներով է որ կը բարձրանենք մեր եկեղեցին, միւս քոյր եկեղեցիներուն առջեւ։ Բայց այս ամէնէն վերջ մենք տոսկ պղատանակն սերով մը պարծելու չենք թէ, մեր եկեղեցին առաքելական է, որովհետեւ երբ գործ չկայ մէջտեղը, խօսքը արժէք չունի. մեր գործովը ու մեր եկեղեցին անկեղծապէս սիրելով և առաքելոյն քարոզութիւններու հետեւելով է որ պիտի ապացուցանենք թէ մենք հայ. առաքելական եկեղեցւոյ զաւակներ ենք։ Հրեաներն ալ կ'ըսին թէ իրենք Աբրահամու որդիներն են, այն Աբրահամին՝ որ Աստուծմէ սիրուեցաւ. բայց Յիսուս անոնց ըսաւ, եթէ դուք Աբրահամու որդիներն էք, ապա ուրեմն անոր նմանեցէք և հետեւողներ եղէք անոր։ Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացնելով իր խօսքը, մաղթեց որ միշտ անսասան մնայ հայ. առաքելական եկեղեցին և երկու առաքեալները միշտ բարեխօս ըլլան մեզի։

Սրարողութիւններէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը դուրս ելաւ և տաճարին դրան առջեւ բարեմաղթութիւններ ընդունեցաւ. Սուլթանին թանկագին կեանց համար, որուն ներկաները ձայնակցեցան «Ամէն»ներով։

Ս. Պատրիարք Հայրը յետոյ եկեղեցւոյ ճիշդ դէմը գտնուող վարժարանին սրահին մէջ պահ մը հանգստանալէ վերջ առաջնորդուեցաւ Յարութիւն էֆ. Քէմիւրճեանի բնակարանը ուր, ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան սեղան մը տրուեցաւ։

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ԻԶՄԻՐ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

[Հեռագիր՝ «Մանզումէ»ի թղթակիցեն]

ԻԶՄԻՐ, 4/17 դեկտեմբեր
Շաբաթ, ժամը 8½,

Իզմիրի համակրելի առաջնորդը բեռլոյ Մէյմժբրիի էֆուաթor չոգենաւը այսօր, կէս օրը կէս ժամ անցած Նաւանգիտ մտաւ հանդիսաւոր գնացքով. իր մեծ կայմին վրայ պարզած օսմ. դրօշը։

Պատ. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Մ. վրդ. Ծակոբեան, վարչութեան անդամները և երեւելիները մասնաւոր չոգեմակոյկով ընդ առաջ գացին Տ. եղիշէ եպիսկ. ի և էֆուաթor ելլելով բարի գալուստ մաղթեցին։ Մ. Առաջնորդը չոգենաւին դահլիճին մէջ ընդունեց Իզմիրի հայոց պատուիրակութիւնը։

Քիչ մը ետք Դուրեան Սրբազան, առաջնորդուեցաւ չոգեմակոյկ որ մոտեցաւ քարափին, ուր խուռն և հեռաւոր բազմութիւն մը կը սպասէր։

Քարափին վրայ խանդավառ ընդունելութիւն մը եղաւ, երբ կազմուեցաւ կառքերու թափօրը որ փոխադրեցին ողողող բազմութեան մէջէն Մ. Ստեփաննոսի հոյակապ տաճարը առաջնորդեց նորընտիր Առաջնորդը։

Եկեղեցին ասիզ ձգելու տեղ չկար։ Բոլոր ջնարները վառուած էին։ Տ. Եղիշէ եպիսկ. չարականներով առաջնորդուեցաւ խորան ուր կարճ աղօթք մը ընելէ վերջ դարձաւ ժողովրդեան և իր պերճ լեզուով քարոզ մը խօսեցաւ, իր պաշտօնին և Իզմիրցիներուն ըրած ընդունելութեան վրայ։ Մ. Առաջնորդը խօսքը վերջացուց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Յետոյ, Դուրեան Սրբազան ելաւ Առաջնորդարան, ուր իրեն ներկայացան Վարչութեան և զանազան Խորհուրդներուն անդամները։ Վարչութեան կողմէ, ինչպէս նաեւ Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ բանախօսութիւններ արտասանուեցան, բարի գալուստ և արդիւնաւոր գործունէութիւն մաղթելով Իզմիրցիներուն սիրելի նորընտիր Մ. Առաջնորդին։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՊԶՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ԿԱՂԱՆԴԶԷՔԸ

Յարգելի Խմբագրապետ,

Նոր Տարին մօտեցած ըլլալով՝ աղքատիկ մանուկները՝ ըստ սովորութեան՝ Պատ. «Մանզումէ»ի միջոցաւ անպատճառ կաղանդչէքի կը սպասեն։

Արդ՝ աղքատիկ մանկանց կաղանդչէքի համար Զեղի մէկ հատ Օսմ. լիրա խրկեցինք յիշեալ փոքրիկ գումարին կէսը հանրածանօթ վաճառական Տեար Լպէ օղլուն և կէսն ալ իր Հայ պաշտօնեաները նուիրած են։

Զերդ յարգանօք

Լպէ Օղլու Վաճառատան
Հայ Պաշտօնեաները

Վալիտէ Խան, 4 Դեկտ.

×

Այս առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւններն ալ եղած են Ազգ. Հիւանդանոցին։

Ա. ՅՈՒՑԱԿ

Վահէ, Վահրամ և Արամ Գ. Ղրչ. Շահպազ	20
Մարտիրոս Դօչունեան (Բասիմորդի)	10
Էլիզա Դօչունեան	5
Սիրարփի Դօչունեան	5
Ռուբէն Ադամեան	5
Լպէ Օղլու վաճառատունէն և իր Հայ պաշտօնեաներէն	108
Գումար	158

ՔԻՐՄԱՍԹԻ Ազգ. երկսեռ վարժարանց «Ուսուցչապետ»ը գրէ մեզ. — Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ քահանայ Տ. Հմայեակ Մանրիկեան յետ երկարատեւ հիւանդութեան իր մահկանացուն կնքեց նոյ. 30ին։ Թաղման հանդէսին նախագահեց Միալբեի Տ. Եղնիկ քհ. Թէքէեան։ Ներկայ էր Ցուսաց Ա. քահանան որ յունական բանաձեւով հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց։ Մարմինը Առաջն. Տօղապահ Հօր որոշմամբ՝ եկեղեցւոյ ;րկափակին մէջ քահանայից յատուկ դամբարանը ամփոփուեցաւ։

ԻԶՄԻՐԻ մեր թղթակիցը կը գրէ. — Գոհութեամբ կը լսենք թէ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ Պատ. Հոգաբարձութիւնը, սեւ շուրջառներ չինել կուտայ յուղարկաւորութեանց պահուն քահանաներու համար։ բան մը որ մինչեւ ցարդ չէր հաստատուած։ Ինչ անճոռնի, որքան այլանդակ սովորութիւն է Իզմիրի մէջ յուղարկաւորութեանց միջոցին ներել որ քահանաները վրանին առնեն շուրջառներուն ամէնէն պոռոգոտ գոյներովը, կապոյտ, վարդագոյն, կանանչ, և սեւ դագաղին հետեւին։ Մինչդեռ աշխարհս ամէն կողմը կղերը սեւ կը հագնի յուղարկաւորութեանց միջոցին, մենք Իզմիրցիքս որ նուրբ ճաշակ ունենալ կը կարծենք. կը ներենք որ մեր վրայ խնդան ուրիշները։ Կարծեմ թէ ըստ իս չատոնց պէտք էր որ անդրադառնային այս անպատեհութեան վրայ։

Տ. ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ արք. Զամբէեանի անուան տօնախմբութիւնը ըլլալով, չաբաթ օր, Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական քարոզ մը ըրկեց Ն. Սրբազնութեան, որ այս առթիւ ընդունեց նաեւ բաղմաթիւ եկեղեց. և աշխարհական անձնաւորութիւններու այցելութիւնները։

ՎԱՌՆԱՑԻ Ազգ. վարժարանը բոլորովին նոր ոյժերով վերաբացուած է։ Ունի 18 ուսուցիչներ 14,000 ֆրանք պիւտճէով։ Ցոյս կայ որ վարժարանը օրըստօրէական առաջդիմութեան մէջ մնայ հետզհետէ. որովհետեւ տեղւոյն թէ՛ Թազ. Խորհուրդը և Հոգաբարձութիւնը կը խոստանան կրթ. գործին մղում տալ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

17 Դեկտեմբեր 1904

Ֆրանս. 3% (Français)	97	32
Ռէնթ (Tab. Turcs)	354	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	87	55
Սքլաֆուէրի (Lots Turcs)	126	75
Ֆանք Օթթ. (Banque Ott.)	591	—
Տրանսվաալ (Transvaal)	108	—

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Գասօվա վիլայէթի վալի մուավիներ սատէթլու Տանիշ էֆէնտի հաղրէթլէրինէ խըտմաթը մէմուռուհի սատագաթ քեաբանէ սինէ միւքեֆֆէթէն թէպտիլէն պիրինճի բիւթպէտէն Օսմանի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ. — Երրորդ Օսմ՝ իէ պատուանշան չնորհուեցաւ Իտալական կառավարութեան ծովային սպաներէն իշխան տէ Ֆիթէթոյի և Մ. Գոմբէս Ալտիզի։ դեսպանատան նախորդ պահակ՝ Սեզիպիշիրամատար Մ. Պասուլէրօ Լէդդոյի և Հալէպի իտալական հիւպատոս Մ. Ատոլֆօ Սօլոյի։ Զորրորդ Օսմանիէ եւ Զորրորդ Մէճիտիէ, Սեզիպայի մէկ քանի սպաներուն և դեսպանական ու հիւպատոսական կարգ մը պաշտօնեաներու։

—Ա. Մէճիտիէ շնորհուեցաւ Պաղատտի երկաթուղիին չինութեանց տնօրէն Մ. Մաքքնզնի, Բ. Մէճիտիէ՝ Փրանքֆորթի չինութեանց ընկերութեան տնօրէն Մ. Բէպզէ Օթթոյի, Գ. Մէճիտիէ Գոնիայի գիծին աւագ ճարտարապետ Մ. Ժանի և ուրիշ պատուանշաններ նոյն գիծին ճարտարագէտներուն։

ՊԱՇՏՕՆ. — Նովորոսիսքի (Ռուսիա) հիւպատոս կարգուեցաւ Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնականներէն Պէչիր պէյ։

ՓՈԽԱՐԿ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐ. — (Պաշտօնական Զեկոյց). — Քաղաք. երկրաչափական վարժարանի չրջանաւարտներէն Բէմզի էֆ., որ Հիճազի երկաթուղիին գիտական ճիւղին մէջ կը պաշտօնավարէր, հիւանդութիւնը պատրուակ բռնելով երեք օրուան արձակուրդ ստացած էր, բայց այդ չըրջանէն ետք չէր վերադառնար և Բորթ Սայիտէն ղրկած նամակի մը մէջ ալ կ'ըսէր թէ Արտասահման փախած էր։ Ուստի, Հիճազի գիծին մէջ պաշտօնավարող երկրաչափներուն մասին կանոնագրին համաձայն, կը ծանուցուի թէ յիշեալ փախստականը ակից ետք Պետական պաշտօնի մէջ չպիտի գործածուի։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒՕԶԱԿՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ. — Սելանիկի թերթերը հետեւեալը կը գրեն. — Բումէլիի ընդհ. քննիչութիւնը պէտք եղած միջոցները տնօրինած է ամբողջովին փճացնելու և վտարելու համար այն աւազակախումբերը, որոնք հոս հոն երեւան ելլելով զանազան չահատակութիւններ ի գործ կը դնեն։ Այս բարեկարգական միջոցները ամէն տեսակ ոտնձգութիւն արգիլելու բաւական են։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր ասկից առաջ դպրոց-մարտանաւ մը չինել, օսմ. ծովային ուսանողներուն գործնական փորձերուն համար։ Այս առթիւ Ծովային բարձր. վարժարանին տնօրէն դերծովակալ Հիւսնի փաշա առջի օր այցելեց այժմ Պոլիս գտնուող Սքոտ գերմանական դպրոց-մարտանաւը և մանրամասն քննութենէ մը անցուց զայն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ օսմ. քօմիսէր զօր. Սաադէդ էլ-Մուէյէտ փաշա Սօֆիա ժամանեց։ Կայարանին մէջ Ն. Վեսմուռթեան բարի գալուստ մաղթեցին Վարչական և արտաքին գործոց պաշտօնատարները։

«ՍԹՈՇ» ԴՊՐՈՑ-ՄԱՐՏԱՆԱՒԻՐ այս առտու կը մեկնի Պոլսէն Ալեքսանդրիա։ Ծովային նախարարութեան լուսանկարիչ Սամի պէյ Սքոշի զանազան յարկաբաժինները և սպայակոյտը լուսանկարեց և ալպօմով մը մատոյց Կայսերապատ։ Դպրոց-մարտանաւին մէջ չաբաթ օր թէյի սեղան մը և յետոյ պարտէզ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ էին դեսպան Պ. Մարշալ Տիկինովը և դեսպանական պաշտօնատարները։ Գերման ընդհանուր հիւպատոսն ալ նոյն գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ իր Թաքսիմի բնակարանին մէջ. ի պատիւ Սքոշի սպաներուն և ուսանողներուն։ Գերման ծովային ուսանողները իրենց հիւրասիրներուն հետ, պալատական կառքերով առջի օր Պոլսոյ կողմը անցան, այցելեցին Պայազիտի և Սիւլէյմանիէ մզկիթները Սպարապետութեան Դուռը և հրդեհի աշտարակը։

ԲԱՐԱՔԷՕՑԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ. — Քարաքէօյի կամուրջին հոյակապ կերպով վերաշինութեան մասին եւրոպական գործարաններուն ներկայացուցած ծրագիրները քննելով Ծովային նախարարութեան մասնագիտական յանձնաժողովը, ինք պատրաստեց նոր յատակագիծ մը և մատոյց պատկանեալ պաշտօնարանին։ Երբ այս յատակագիծը վաւերացուի, այն ատեն չինութիւնը նուազագոյնի պիտի դրուի գործարաններուն միջեւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ Պոլսոյ նախորդ ընդհ. հիւպատոս Մ. Սալիպէրկօ, որ վերջին ընտրութեանց ատեն եւեսփոխան ընտրուած էր Խորհրդարանին, վերջերս ընդունուեր է Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին կողմէ։ Մ. Սալիպէրկօ թուրքիագէտ իտալացիներուն վիճակին եւ առեւտրական գործառնութեանց վրայ տեղեկութիւններ ուսուեր է Իտալիոյ վերնախաւին։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՄԷՋ. — Անցած Դ. օր Սելանիկի Կուսակալը եւ Երրեակ Նահանգներու ոստիկան-զօրաց վերակազմութեան պաշտօնեայ իտալացի տի Ճորճիս փաշա, այցելեցին նախ նոր ոստիկան զօրաց վարժարանը որ Անգլիացի հազարապետ Պոնհամ պէյի տեսչութեան տակ կը գտնուի և յետոյ ոստիկան-զօրաց սպաներու վարժարանը որ կը գտնուի Իտալացի հազարապետ Բոտոլֆօ պէյի վարչութեան տակ։ Կուսակալը գոհ մնաց վարժարաններուն վիճակէն և ոստիկան զօրքերուն՝ քիչ ժամանակի մէջ կարդալ գրել սորվելու մէջ ցոյց տուած առաջդիմութենէն։

ՀԱՆՐՕԳՈՒԻՏ Շինութեանց նախարարութեան մէջ ալ հրամանագիր մը կարդացուեցաւ ծանուցանող թէ բաց ի ուրբաթէն, պաշտօնեաները պէտք է ժամը 5½ին գան և 10½ին մեկնին։

ՀԱՆՐԱԿԱՌՒ. — Գատգիւղի եւ չրջակայից մէջ հանրակառք (օմնիպիւս) բանեցնելու համար մենաշնորհ խնդրուած էր Հանր. Շինութեանց նախարարութենէն։ Այս ծրագրին քննութիւնը յանձնուեցաւ Բաղաքապետական խորհուրդին։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ Վարչութեան վարչական խորհուրդը որոշեց հանգստեան թաղակի մնուկ մը հաստատել, նոյն վարչութեան ծեր և անկար պաշտօնեաներուն համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Միր կ'ըսէ թէ իշխանապետութիւնը որոշած է աւելցնել կրթական տուրքը և ոգելից ըմպելեաց և լուցքի մաքսատուրքերը։

— Դատական Նախարարը ետ առաւ հրաժարականը, որովհետեւ դատական Նախարարութեան պիւտճէին վրայ իր առաջարկած յաւելումը ընդունուեցաւ։

— Ռումանեւպուլկար առեւտրական դաշնագիրը տարեգլխին կը վերջանայ, որով կը յուսացուի թէ առժամբար նորոգուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ քարափներուն ընդարձակման արտօնութիւնը տրուեցաւ նոյն նաւահանգիստին Ընկերութեան։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՍԱԿԱՑՈՑԵՐՈՒՆ զեղչման համար կազմուած խառն յանձնաժողովին Ֆրանսայի կողմէ անդամ կարգուեցաւ տօքթ. Միրապէլ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ նորընտիր նախագահ Հալիմ պէյ. որ Պէրութի ու Սիւրիոյ նախկին դատական քննիչն էր. առջի օրուընէ սկսաւ իր պաշտօնին։

ԱՆԱՏՕԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Հայատար-Բաչայի և Բէյնտիքի միջեւ երթեւեկութեան դիւրութեան համար, մը տագրութիւն կայ երկրորդ գիծ մըն ալ հաստատել։

— Հայատար-Բաչայի քարափին վրայ, Անատոլուի երկաթուղիին համար չինուելիք մեծ կայարանին երեք յատակաձեւերը կը քննուին կայս. կառավարութեան կողմէ։

ՇԱՔԱՐԻՆ ԽՆԴԻՐԸ. — Շաքարին աղութեան պատճառը կարելի է հասկնալ հետեւեալ չորեկան վիճակագրութենէն, որ անցեալ չաբթու հրատարակուեցաւ Աւստրիոյ մէջ։ Էնթայիկ տարւոյն մէջ Աւստրիոյ և Մաճառստանի շաքարին արտադրութիւնը եղած է 900,700 թոնս, մինչդեռ անցեալ տարի 1,158,800 էր։ Գերմանիոյ մէջ այս տարի շաքարի արտադրութիւնը եղած է 1 միլիոն 525,100 թոնս, մինչդեռ անցեալ տարի 1 միլիոն 929,400։ Ֆրանսայի մէջ 597,600 թոնս, մինչդեռ անցեալ տարի 794,400 թոնս։ Ռուսիոյ մէջ 947,200 թոնս, մինչդեռ անցեալ տարի 1 միլիոն 160,700 թոնս։ Ամբողջ Եւրոպայի մէջ այս տարի 4 միլիոն 484,000 թոնս է, մինչդեռ անցեալ տարի 5 միլիոն 658,800 թոնս էր։ Ուրիշ հաշուով՝ այս տարի 46 միլիոն պարկ ճակնդեղի շաքար կայ, մինչդեռ անցեալ տարի 58 միլիոն 900,000 պարկ էր։ Աղութեան պատճառներէն մին ալ ա՛յն է որ շաքարի գործածութիւնը Անգլիայէն դուրս ուրիշ երկիրներու մէջ ալ խիստ աւելցած է։ ցարդ ամէնէն աւելի Անգլիա կը սպառէր։

(Սքաֆֆարս)

ՍԱՄՈՍի իշխանապետութեան ժողովին երկու անդամները Մ. Լէվանթիս և Մ. Եռանիտէս, երկու տարի առաջ տեղւոյն դատարաններէն դատապարտուած էին, առաջինը՝ 10 տարի բերդարգելութեան և Բ.ը՝ 2 տարի քանտարկութեան։ Այս երկու ժողովականները քանի մը ամիս առաջ արձակուած ըլլալով, այժմ վերատեսութեան դատ բացած են զիրենք դատապարտող դատաւորներուն դէմ։ Առաջինը կը պահանջէ 467,000 դրաչ, իսկ Բ.ը՝ 750 ոսկի։ Լ. Հերըլտ

ԲՈՒՐԴԻ ԳԻՆԸ. — Այս տարի, Եւրոպայի գլխաւոր երկիրներուն մէջ ոչխարները քիչցած ըլլալով. Թուրքիոյ բուրդերը կը փնտռուին և Անգլիայէն, Գերմանիայէն և Աւստրիայէն բուրդի յանձնարարութիւններ կուգան։ Էնկիւրիէն կը գրեն թէ այս պատճառաւ տեղւոյն հրապարակին վրայ բուրդերը սգած են 40 փարայ, իսկ թիֆթիքը 100 փարայ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան նախորդ պահականաւը «Սեզեա» այսօր կը մեկնի Հոլսէն։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԱՐՅԱՏԱՆ պաշտօնէից նուազութեան պատճառաւ գործաւորութիւնները կը յապաղէին։ Կուսակալութեան կողմէ վերջերս եղած դիմումին վրայ, Զեռնաս պաշտօնարանը նկատի առաւ գործը և հրամայեց 1368 ոսկի աւելցնել մաքսատան ելմտացոյցին մէջ նոր պաշտօնեաներու համար։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ խորհրդական Պ. Ֆօն Պոտման Գերմանիա մեկնեցաւ։

ՆՈՐ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ կեդրոնական յանձնաժողովը, չաբաթ օր դարձեալ գումարուեցաւ Բ. Դրան մէջ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Անցեալները մանրամասնօրէն գրած էինք Եփեսոսի մէջ կատարուած պեղումներէն ձեռք բերուած թանկագին արդիւնքին վրայ։ Նայէ Ֆրայէ Բրեսք խօսելով այս առթիւ, կ'ըսէ թէ ատոնցմէ դասական արուեստի էն նշանակելի առարկան Մատենադարանին այն բարձրաքանդակ մարմարեայ յիշատակարանն է, ուր կը ներկայացուի երիտասարդ մը երկու մորուաւոր ծերունիներու միջեւ։ Գըլուխները՝ Օգոստոս կայսեր խաղաղութեան խորանին ճակատազարդին մէջ երեւցած դէմքերուն գիծերը ունին։ Երկու ծերունիները հռոմայեցի Մարկոս-Աւրելիոս և Վերոս կայսրերը կը կարծուին և դեռատի աղան Մարկոս-Աւրելիոսի որդին՝ Քոմոդոսը։ Այս ենթադրութիւնը կը հիմնուի միւս բարձրաքանդակներուն վրայ, որոնք կը ներկայացնեն նոյն կայսրերուն օրով տեղի ունեցած Բարթէպի պատերազմին դրուագները։ Հաւանական է որ Եփեսոս քաղաքը, ի նշան երախտագիտութեան հռոմայեցի կայսրերուն, Մատենադարան մը հաստատած է հռոմէական արշաւանքին ի յիշատակ։ Միւս կողմէ անհաւանական ալ չէ որ Մարկոս-Աւրելիոս և Վերոս իրենց յաղթութեան ի նշան տաճար մը կանգնած ըլլան, քանի որ նոյն ջարձրաքանդակը բագինի մը մաս կը կազմէ։

—Սերպիոյ մէջ, Մորավիոյ չրջակայքը փոսէ մը գտնուեցաւ նախապատմական անասունի մը կմախքը։ Քննութիւններէ հաստատուեցաւ թէ այս անասունը 2500 տարի առաջ, այսինքն Մաժութի դարաշրջանին ապրող և առջի նմանող կենդանի մըն է։ Կմախքին հետ ուրիշ նիւթեր ալ գըտնուեցան, որոնց պարզութենէն կը հասկցուի թէ նախապատմական դարու գործեր են։ Բոլոր ատոնք Պէլկրատի թանգարանը ղրկուեցան։

ԱՊՈՒԻՏՏ ԵՒ ԵՐՇԻԿ. — Ներքին գործոց Նախարարութիւնը, չրջաբերական մը ղրկելով ամէն կողմ, ծանոյց թէ երշիկ եւ ապուխտ պատրաստողները պէտք է քննիչ անամաքոյծերէն վկայագիր մը ստանան թէ ատոնք հիւանդութենէ զերծ միսերէ չինուած են։ Վաճառականներն ալ երբ իրենց ապրանքները մաքսատուն տանին, պէտք է նոյն իմաստով վկայագիր մը ցոյց տան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԵՂՄ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ. — Քիրմասթիի (Պրուսա) նախադատ ատեանին անդամներէն հարցաքննիչ դատաւոր Հիւսէյին էֆ. դատաստանի ենթարկուեցաւ, ապօրինի և կողմնակալ ընթացքին համար։

ԿԱՑԹԱԿ. -Գոնեայէն կը գրեն թէ վերջին փոթորիկներու ատեն Աքսէքի գիւղին մէջ Գաաք Զատէ Աթա էֆ.ի տան վրայ կայծակ իյնալով, չանթահար ըրաւ կիներ ու 3 տարու աղջիկը որոնք անկողնին էին։ Ժամ մը ետք, կայծակ ի կաւ ախոռի մը վրայ եւ սպանեց ջորի մը եւ այծ մը։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ. — «Այ-Նիքոլա» առագաստանաւը որ 35,000 նարինջ բեռցած Իզմիր կ'երթար, անցած Շբ. օր ցամաք ինկաւ Այ-Վարլա հրուանդանին առջեւ եւ խորտակուեցաւ։ Նաւապետը եւ 5000 նարինջ ազատուեցան։ Ապֆիլ-Վանիպ անուն նաւն ալ Բիս Հիլեայի մօտ խորտակուեցաւ։ «Սբիրիտոն երկկայմը Կիպրոսի մօտ ընկղմեցաւ փոթորիկէն և քանի մը նաւաղները խեղդուեցան։ Նոյ. 9ին Լաբանքիէն կելիպոլու գացող մեծ նաւակ մը ուր երեք ճաթրդ և 6 ջորի կային, զարնուելով հելլենական «էրոս» չոգենաւին, ընկղմեցաւ։ Ուղեւորները և 5 ջորին ազատուեցան։

ՍՑԱԶՈՒԱՆ ԵՒ ՈՒՏՏՐ. — Քըրքիլիսէի Էրէյլիճէ գիւղացի աղջիկ մը, Միթրէ գիւղի այազման գացած էր։ Գայլ երբ երեսը կը լուար ջուրէն, յանկարծ լուսնոտութեան նոպան եկաւ վրան, եւ աղջիկը այազման ինկաւ ու խեղդուեցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1904 Դեկտեմ. Շբ.)

ՑՈՐԵՆ

Ձերմակ Առաջին օխան	37-37½ փարա
» երկրորդ »	36-36½ »
Մախլիւթ »	32½-34 »
Զավտարը »	31-32 »
Սէրթ առաջին, օխան	34 -35 փր.
» միջին տեսակ	32-33 »

Այսօր ժամանեց 14 վագոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	72-74 ղ.
» » Բ. »	68-71 »

ԹԵՓ

Օխան 18¾—19 փարա։

ԳԱՐԻ

Բէօսէյնէճ	11½—11¾ ղրշ. գրիւբ
Մերսին և Բուրմէլի	10½—10¾ »

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 դեկտ. — «Սթանտարտ» Թոքիոյի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ զօր. Սթէօսէլ բանակցութեան մտած ճաբոնցիներուն հետ, Բորթ Արթուրի հիւանդանոցներուն պահպանումը համար, որոնք քանիցս ճաբոնական ռումբերէ զարնուած էին։

ԹՈՔԻՕ. — Ճաբոնի խորհրդարանը քննելէ վերջ վաւերացուց պետութեան ելմտացոյցը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Քիաուչէույէն կը հեռագրեն թէ ճաբոնցիք քանդեցին Անշանի ամրոցին բոլոր պատնէշները։ Զիֆուէն ալ կը հեռագրեն թէ ամսոյս 14էն ի վեր կռիւներ տեղի կ'ունենան, բերդաքաղաքին չուրջ։

ԶԻՖՈՒ. — Բորթ Արթուրէն հոս հասնող 7 ռուս զօրքեր կը հաստատեն ռուս մարտանաւերուն քանդումը, բերդաքաղաքին նաւահամգիստին մէջ։ Նոյն զօրքերը որոնք չատ մը հեռագիրներ ունին ղրկելիք, երբ հոս հասան սառելու ատիճանին հասած էին ցուրտէն։ Այս զօրքերը կ'ըսեն թէ 203 մէթր բլուրին յարձակման մէջ 12000 ճաբոնցի մեռեր են եւ թէ Սթէօսէլ դեռ երկար ատեն պիտի դիմադրէ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Զօր. Սթէօսէլ երկրորդ անգամ ըլլալով վիրաւորուեցաւ, բայց վերքը թեթեւ է։

ԲԱՐԻԶ. — Թոքիոյէն կը ծանուցուի թէ ճաբոնի ընդհ. սպայակոյտը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ Պալթիկի ռուս նաւաբաժնին դէմ։ Մանաւանդ Բաւքարօտ կղզիներուն կարեւոր կեդրոնները, մեծաքանակ ածուխ ամբարուած է և անառիկ դիրքերուն վրայ մեծ թնդանօթներ զետեղուած են։ Ռուս նաւաբաժնին չարժումներուն հսկելու համար դիտարաններ հաստատուած են և ծովային կայաններուն վարչութիւնը փորձառու և մեծ սպաներու յանձնուած է։

ԲԵՌԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Զօր Սախարով կը հեռագրէ թէ կամաւոր որսորդ զօրքերը ամսոյս 14ին չատ մօտեցան ճաբոնական Բուենթիլօֆ բլուրին և սաստիկ կրակ մը բանալով, բաւական վնասներ հասցուցին ու դարձան։

ԲՈՐԻԶ. — Հրի միջադէպին կարգադրութեան միջազգային յանձնաժողովին ամերիկեան անդամը՝ ծովակալ Տէվիս վաղը Բարիզ կը սպասուի։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Հաչակաւոր վիպագիր կոմս Լէօ Թոլսթոյի որդին Անտրէ Թոլսթոյ, որ իբր կամաւոր կը գտնուի Մանչուրիոյ 6րդ զօրաբանակին հրամատարին քով, Ս. Գէորգայ պատուանշանը ստացաւ իր քաջարի ընթացքներուն պատճառաւ։

— Կը ծանուցուի թէ Ճաբոնցիք Զինու չէզոքութիւնը ընտարելով գերաւեր են Սինսինքինկ-Շայհայգուան երկաթուղին։

ՄԱՏՐԻՏ. — Նոր դահլիճը կազմուեցաւ զօր. Ազքարակայի վարչապետութեամբ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սրեկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲՈՐԻԶ, 18 դեկտ երեք. — Բեթերսպուրկէ կը ծանուցուի թէ Բորթ Արթուրի հրամատար զօրավար Սթէօսէլ կը հեռագրէ թէ Թեթեւապէս վիրաւորուած է վերջին կռիւներուն միջոցին. Զօրավարը կ'ըսէ նաեւ թէ մեծաքանակ պաշար ալ եկած է քաղաք։

— Մուքտէն հեռագիրներ կը հաստատեն թէ ճաբոնական բանակէն զօրաւոր թեւ մը կ'առաջանայ ռուսական աջ թեւին դէմ։

— Քրէական կառավարութիւնը կը հերքէ ճաբոնական աղբիւրէ բղխած այն լուրը թէ, Քօրէա մօտերս ետ պիտի կանչէ արտասահմանի մէջ իր ունեցած բոլոր ներկայացուցիչները։

— Թոքիոյէ մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Բորթ Արթուրի առջեւ պաշարող բանակին կրկնակի անյաջողութիւններէն, ցարդ առաջ եկած մեծամեծ կորուստներէն եւ ռուս պահակազօրաց անդրդուելի ընդդիմութենէն խորապէս յուսահատեր են եղեր ճաբոնցիք և թէ պաշարողները այժմ չունին նոյն եռանդը, որով վառուած էին ժամանակին։

— Անձնասպան ազգայնական եւրեսփոխան Մ. Սիլիճոնի տեղ, Երեսփոխական Ժողովոյ իբր անդամ թեկնածու կը համարուի գնդապետ Մաչան։

ՄԱՏՐԻՏ. — Սպանիոյ մէջ ընդհանրապէս գէշ ընդունելութիւն գտաւ նոր նախարարութիւնը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

4/17 Դեկտեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	94.21
Ամէնէն բարձր գինը	94.34
» վար գինը	94.19

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.37½
Երէկուան բարձր գինը	124 75
» վար »	124.37½
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա	292.—
» » » Բ	268.75
Քարտֆ	514.
Պանք Նաս. կրէս.	441.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.25
Բէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատոլ. երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.40
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիէ ութնաթ	108.11
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.16
Քրիմից	51.05
Նոր մէթալիք	103.—
Բօլ	89.35
Բուպլի թղթադրամ	8.59
Լոնտոն 3 ամիս	110.37½
Բարիզ »	22.62½

ԲՈՒՍՈՆ ՄԱՌԱՆԻՄԻ ... 35
ԲՈՆՈՎ ՏԻՄ ՔԷՐԱՅԻ
ԳՕՐԾԱՐԱՆՈՎ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒՆ
Թ. Ս. Ի. Դ Մ.
ԺԻՐԱՑՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ
Ն. Ս. Ն
ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ
ԹՍ.
ԴԱՇԻՆՔԸ

—Աղջիկ մը ունիք, որուն հետ պարեցի անցած գիշեր, շարունակեց Ուիլերմս։

—Այո՛, Թոթովեց Ֆօրբէօ։

—Այն աղջիկը Ֆէրնան Բօշէի հետ նշանեցիք, չէ՞։

—Ճիշտ է։

—Աղէկ չբրիք, սիրելի՛ պարոն, վասն զի ձեր աղջիկը հաճոյ երեւցաւ ինծի և հետը ամուսնանալ կ'ուզեմ։

Այս խօսքերուն վրայ, Ֆօրբէոյի զարմանքը վերջին սահմանները հասաւ։

—Մտիկ ըրէք, շարունակեց Ուիլերմս, ձեր զօրծերը ձեզի չափ լաւ գիտեմ։ Հէրմին ձեր աղջիկը չէ։

Ֆօրբէօ ճիչ մը արձակեց և ոտտում մը ըրաւ աթոռին վրայէն ուր Ուիլերմս պարապուրած էր զինք նստիլ։

—Մտիկ ըրէք և մի՛ ընդմիջէք զիս, շարունակեց Ուիլերմս հանդարտօրէն։ Կ'ըսէի թէ Հէրմին ձեր աղջիկը չէ։ Սխա՞լ եմ։

—Չէ, շատ ճիշտ է, Թոթովեց Ֆօրբէօ։

—Հօրը անունը ե՛ս միայն գիտեմ, ե՛ս, Սըր Ուիլերմս։

Գրասենեկի պեսը զարմանքի նոր շարժում մը ըրաւ։

—Այն մարդը մեռած է 12 միլիոնի հարստութիւն մը ձգելով, աւարտեց Ուիլերմս պաղօրէն, մինչ գրասենեկի պեսը կը շլանար։ Մեռած է և ե՛ս միայն գիտեմ անունը, ե՛ս միայն գիտեմ թէ ո՛ւր է կտակագիրը։

Այս կտակագիր բառին վրայ, տարօրինակ նշոյլ մը վառեցաւ Ֆօրբէոյի մաքին մէջ, եւ մասամբ գուշակեց Ուիլերմսի ծրագիրները։

—Կտակագրին մէջ, շարունակեց Ուիլերմս, բաց տեղ մը ձգուած է որ պիտի գրուի կասկընկալին անունը, այսինքն անպատուուած կնոջ կամ անոր զաւկին — եթէ ունի — անունը։ Կը հասկնա՞ք։

Ուիլերմս և Ֆօրբէօ իրարու երես նայեցան որսի հոտ առնող երկու աւազակներու պէս և զիրար խօղխողել ուզելէ ետքը իրարու հետ դաշնակցելու և բարեկամ ըլլալու պատրաստ։

—Եթէ ձեր աղջկան հետ ամուսնանամ, շարունակեց Ուիլերմս, պահուած կտակագիրը պիտի գտնուի, բաց մնացած տեղին մէջ պիտի գրուի Հէրմինի անունը և անորոշ համար գեղեցիկ բաժին մը պիտի սահմանուի։

Ֆօրբէօ ցնցուեցաւ խանդավառութենէն, ինչպէս առաջ ցնցուած էր ասկօտէն։

—Հակառակ պարագային, աւարտեց Ուիլերմս, ձայն ձուն չեմ հաներ և 12 միլիոնը յաւէտ կը կորսուի։

—Օ՜հ, պոռաց Ֆօրբէօ, վայրագ յափշակութիւնով մը, պիտի ամուսնանա՛ք։

Ուիլերմս խօսակցին երեսը նայեցաւ պաղութեամբ։

—Անո՛ր, խօսքը մէջերնիս, ապիրատ մըն էք, ըսաւ, և ամէն օձիր գործելու կարող էք։ Միայն թէ գլուխ-նիդ տակը է, կիրքեր ունիք, մանկամարդ գործաւորուհիներ կը սիրէք և աղղուելու պէտք ունիք...։ Իմ գերիս պիտի ըլլաք։

—Կ'ըլլա՛մ, մրմռաց Ֆօրբէօ որ ճակատը ծռեց նստատեղը։

Այս երկու մարդոց միջեւ անցած դարձածը մարդ չգիտցաւ։ Բայց երբ Ֆօրբէօ Մէրքանդ փողոցէն մեկնեցաւ, խաւարային դաշինք մը կը կնքէր զինք Ուիլերմսի, և Ֆէրնան Բօշէի կորուսը որոշուած էր։

ԺԳ.
ԱՐԿՂԱԿԱԼԸ

Հետեւեալ օրը, Ֆօրբէօ, առջի գիշերուան ասկալի յուզումներէն սթափած, իր գրասենեկը գնաց ժամը տասնին միջոցները։ Ուիլերմս իրեն խոստացած էր Սբրիզը տալ, և ըսած էր.

—Անե՛ր հայր, հարսնիքին գիշերը ձեր դրան առջեւ թղթատար կառք մը պիտի գտնէք և կառքին մէջ՝ պարկ մը ոսկի և Օր. Սբրիզը։ Որով պիտի կրնաք հաճելի մեղրալուսին մը անցընել ո՛ւ և է տեղ։ Բարիզէ հարիւր փարսախ հեռի։

Ուիլերմս կրկին խայծով մը բռնած էր Ֆօրբէօն,— Սբրիզով և խորհրդաւոր ժառանգութեան միլիոններով։

Ուրեմն, ժամը տասնին միջոցները, Ֆօրբէօ իր գրասենեակը եկաւ կապոյտ զգեստով, նոր ածիլուած, մարդասէրի մը պէս ժպտուն և բարեմիտ։ Բայց հազիւ թէ կանաչ կաշիէ թիկնաթոռին մէջ զետեղուած էր, հազիւ թէ քովը դրած էր ծխատուփը, Ֆէրնան Բօշէ ներս մտաւ։ Երիտասարդը տակաւին ստացած չէր զինքը ճամբու դնող սոսկալի նամակը զոր գրած էր Հէրմին և որ այժմ կը գտնուէր Ուիլերմսի ձեռքը։ Հետեւապէս Ֆէրնան հանդարտ և ժպտուն էր, ինչպէս անոնք որ կը սիրեն և երջանկութեան գերագոյն ժամուն մօտենալը կ'զգան։

—Ա՜հ, եկա՞ք, սիրելի բարեկամ, ըսաւ Ֆօրբէօ ձեռքը անոր երկնցնելով։

Ֆէրնան բարեւեց գրասենեկի պեսը։

—Իմ պաշտօնիս հաշիւը տալու եկած եմ, ըսաւ։

—Ա՜հ, ա՜հ, գրաւ կը դնեմ որ շատ ձանձրացաք, ըսաւ Ֆօրբէօ։

—Աւա՜ղ, հառաչեց Ֆէրնան որ մտածեց թէ իր տպագայ ամերոջը հաճելի ըլլալու համար հաւանած էր Հէրմինի քովէ անցուելիք երկար ու հաճոյալի ժամերէն զրկուիլ։

—Իմ խօսքս եղաւ, հարցուց Ֆօրբէօն։

—Այո՛։ Ըսի որ քիչ մը պակաս էք և չկրցաք գուրս ելնել։

—Շա՜տ աղէկ։ Հիմա, սիրելի արդեակ, քանի որ մաբրիմս եղաւ, մնացեալ վերջը եղիք։

Եւ Ֆօրբէօ խորհրդաւոր երեւոյթ մը առաւ, և աչքը չարաճճի ուրախութեան արտայայտութիւնով մը փայլեցաւ կապոյտ ակոցներուն եռաւէն։

—Զեզ մտիկ կ'ընեմ, պարո՛ն, ըսաւ Ֆէրնան։

—Այն աղջիկը, շարունակեց գրասենեկի պեսը ցած ձայնով, սուգիւ չատ կ'զբաղեցնէ զիս։ Տեսէ՛ք, պէտք է որ մեկնիմ հիմա, որպէսզի եւեթ կ'սպասէ և քիչ մը իր գերին ըրած է զիս։

Ֆէրնան ժպտեցաւ հաճոյակատարութեամբ, վասն զի, սրտին խորը, բուռն զղջանք մը կ'զգար այս ծերունի սիրահարին։

—Արդ, շարունակեց Ֆօրբէօ, իմ բացակայութեանս ատեն դուք հոս պիտի նստիք և աչքէ պիտի անցընէք օրուան աշխատութիւնս։ Շատ չտե՛ւ մէկ ժամէն կուգամ։ Եթէ վճարելի թուղթ մը ներկայանայ կը վճարէք։ Սատուկիս բանալիները ձեզի կը ձգեմ։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ
ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ. — ԼԻՆՕԼԷՕՄ (ՄԱՆԹԱՐԼԸ ՄՈՒՇԱՄՊԱ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՋԱՌՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
8

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼԻԻ ԲԱՍԱԺ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԺԱՄԱՑՈՑՑԻ, ԼԱՄԲԱՐԻ, ՎԱՌԱՐԱՆԻ, ՄԸՍԻ ՄԵՔԵՆԱՑԻ, ՇԻՇԵԼԻՆԱՑ ԵՒ ԱՑԼ ՋԱՆԱՋԱՆ ՎԱՃԱՌՈՑ, ԵՒՆ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
Ա. ԲՕՍԹՆՈՎԻՉ Ս. ՍԱՔԷՔԵՍ
Կ. Պօլիս, Ֆինճանճըլար, Ամերիկեան խան թիւ 21

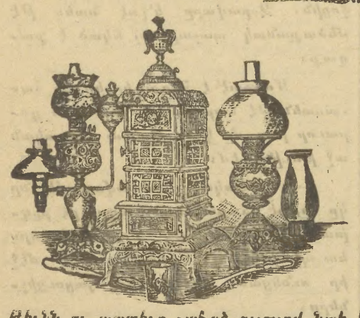

Մեր հաւատարիմ ու ժիր գործակցութեամբ յառաջ տարած երեսունհինգ տարուց ասոյն վաճառատունը այսօր, ինչպէս ի Թուրքիա, նմանապէս և յԱմերիկա՝ իր ստացած պատուաբեր անուն-նշանի բաղդն ունենալ Թուրքիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ համար՝ միակ ներկայացուցիչն ըլլալ՝ Ամերիկեան ժամացոյցի հռչակաւոր տան՝

NEW ENGLAND WATCH Cie՝ի

որուն համբաւը տարածուած է արդէն բովանդակ Ամերիկայի և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ։ Միեւնոյն վաստակաւորութիւնն ու պատիւը շահած ըլլալով նաև Ամերիկեան լամբարի և վառարանի ևն. ֆապրիգաներու առջեւ, մեծ յաջողակութեամբ կրցած ենք նաև անոնց միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Թուրքիոյ մէջ՝ կեդրոնատեղի ընտրած ըլլալով միայն ի Կ. Պոլիս։

Վաճառատունս մէջ ամէն ժամանակ պատրաստ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ոսկի, արծաթ և մետալեայ ժամացոյցներ արական և իգական տեսակ՝ խիստ ճաշակաւոր և վերջին նորաձեւութեամբ. ինչպէս նաև պիւռօյի և պատի ժամացոյցներ։

Կը գտնուին նաև Ամերիկեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ ու ամէն տեսակէ, շիշով և առանց շիշի (քարիւղի) լամբարներ, մեծ սրահներու, սենեակներու և գրասենեակներու յատուկ, նաև պիւռօյի և պատի յատուկ։ Նոյնպէս նաև քարիւղի, փայտի և հանքածուխի վառարաններ՝ սրահներու և սենեակներու յատուկ ևն. ևն. ևն.։

Թէ՛ Տեղական և թէ՛ Գաւառներու յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և ամենայն ճշտութեամբ։

Սոյն վաճառատունն հիմնուելէն մինչեւ այսօր ամենայն ուղղութեամբ շարունակած ըլլալով, մեզ համար միմիայն նպատակակէտ ընտրած ենք «մեր շահը յաճախորդաց օգտին մէջ փնտռել»։

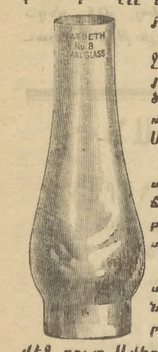

Եւ այսպէս երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, վերջապէս մեր ջանքերն առանց ի զուր վատնած ըլլալու՝ կարողացած ենք մեծ յաջողակութեամբ Պաս. յաճախորդաց համակրանքը շահիլ։ Պարծանք է մեզ ըսել թէ հանրութիւնն ամենայն գոհունակութեամբ՝ առանց ոչ է տեսակէտով խարուած ըլլալու՝ օգտուած է սոյն Ամերիկեան վաճառատունէն։

Մեծ յոյս ունինք թէ սոյն վաճառատան մէջ գտնուած ամէն ապրանք, իր տեսակներուն մէջ տոկունութեամբ, գեղեցկութեամբ, ճաշակով ու արժէքով միանգամայն պիտի սիրուին ու փնտռուին բոլոր անոնցմէ՝ որոնք միանգամ նոյն իսկ տեսած են կամ լսած անոր տեսակն ու համբաւը։

Միակ այցելութիւն մը ինքներն կատարել փորձ մը պիտի ըլլայ պատ. յաճախորդաց համար, որոնք անտեսագիտօրէն պիտի զգան նոյն ապրանաց կարեւորութիւնն՝ եթէ բարեհաճին փնտռել Ամերիկեան այս վաճառատունն, որ միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլսոյ մէջ զուտ Ամերիկեան վաճառաց։

Ամերիկեան լամբարի շիշերուն մէկ երկու տեսակին գիներն են, Նօ 8 շիշ 13 ղրշ. տուղինան. Նօ 14 շիշ՝ 18 ղրուշ տուղինան։ 50—18

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Կ. Պոլիս, Մահմաս Փաշա Պաշի, «պօղոչանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մորինայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ լատցած է, սոյն խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յաճախորդաց զոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տուած ըլլալով ԲԷԹԷՐ-ՄՕԼԼԷՐԻ Մորենայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախսուի Դեղարանս՝ թէ՛ մասնաւոր չիչերու մէջ և թէ քաշով, ամէնէն փափկակամ ստամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՛ մեծերու և թէ՛ տկարակամ պզտիկ աղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ ածան և թէ առանց հոտի զուտ և անխառնուրդ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գէթ մէկ անգամուան փորձով մը տուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրապէս գնահատուիլ արգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յաճախորդները միշտ՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական տան մը հետ այ բանակցած ըլլալով, ամէն չարթաւ Ջօիցերիական թարմ պատուաստի թիշեր (ասը գայէքի) կը հասնին բօսթայով։

Ցիշենք նաև ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորաբար ծանօթ Բ-ԹԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Է.Ֆ.՝ որ ամէն Դշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորհառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանարարը։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՅՊԱՍ 50 — 21

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամօնսօ Խան։
Պօլսոյ Գործակալութիւն.— Գաքրեր օղլու բասաժին դիմաց Աշիր Էֆ. Քիւթիւպհանէ փողոց։
Պոլսոյ Գործակալութիւնը, Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։
Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։ 11—50

ՇԻՇԼԻՏԷ ՍԱԹԼԸՔ ԱՐՕԱ
Հավասընքն թէ՝ փլիւկի վէ մէվգբսընքն լէթաֆիթի իլէ չէօհրէթեապ օլան Շիշլի նամ մէվգբընն է՝ նկիզիւէ մանալ վէ մէրքէզինէ քիտին վէ Մաքսատ զասէ սատա. Սեպուհ պէյ էֆ.նին քանաքլարը քուրպանէթ վագբ էթրաֆը սիլլասէսի ճատատէի քէպիր վէ թարիքը ամմ իլէ մանատա հէր կէնան էպնիյէ ինչաբնան սալիհ, 2000 արչունա գարիպ պիր գրթա արսա էհվէն ֆիյաթ իլէ սաթըլմաղընտան, արզու իտէնլէրին Տէրսաատէթտէ Զէմպկերի Թաշ քուրպինէ Հաճի Էմին խանընտա տավ վէքիլի Սամի պէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։ 10—3

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՏԱՏ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
Վ. Մ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ
ԼՕԶԱՆԷՆ ՎԿԱՅԵԱԼ
Բերա, Մեծ Փողոց 454. Ռուսական հիւպատոսարանին կից
Կ'ընդունի ամէն օր կէս սրէն մինչև ժամը 11 (ը. թ.).— Դշ. և Շբ. օրերը առաւօտեան։
Ամէն անոնք որ պէտք ունին Ատամնաբուժական խնամքներու, կատարեալ վստահութեամբ կրնան դիմել իրենց Դարմանատունը, ուր՝ պիտի գտնեն կատարեալ դարման, ըլլայ վիրաբուժական, կամ արուեստական ատամներ, վերջին կատարելագործութեանց համաձայն։ 50—7

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ
Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ գտնուողնի մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻՆԷԹ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակն Քրէսի Լիսնէ դրամատան վրայի

յարկը հաստատուած է, երիկ մարդոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միշտ, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համաձայն պատրաստուած են ու ամէն խակի յարմար եւ ածան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻՆԷԹ վաճառատունը իր կերպասներ ուղղակի Եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերել տալով զանոնք ամէնէն ճարտար դերձակներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ հանգստութեամբ պատրաստ գտնուած հագուստները ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամէնէն աւելի հաճախի տեր ու դժուարահաճ անձինք անգամ գոհ կը բնան ԷՄՆԻՆԷԹի հագուստներէն, որոնք այսչափ կատարեալ գործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամատչելի ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գործիներուն ճշմարտութիւնը հաստատելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻՆԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիները ճշմարտապէս վերջնական են. զեղչ չկայ բնաւ։
Կիրակի օրերը բաց է։
50 20

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՈՒԱՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք ազատ մնալ չատ մը հիւանդութիւններէ օրէնք բերնի մէջեցաւ կ'փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ճերմակ և առողջ ակուաներ, եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր բերանին, լինտերուն ու ակուաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակուաները չփոխին ու փոքր սկսածներն ալ բժշկուին, գործածեցէ՛ք
ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ
ՕԵԱՐԱԿԸ, ՓՈՐԻՆ ԿԱՄ ԽՍՈՐԸ
որ Բաղդէրնան դրութեամբ պատրաստուած ռնուչանոտ և հակաեխական է։

Լինտերուն մէջի միքրոբները կը ջնջէ, բերանին գարշահոտութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ու խռչափողին թարախալից նիթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սահմանակ ակոտի ցուն խնայն կը հանգարտի Սուլթան Պեհեթիքիի մէջ Թրլուած կտոր մը բամբակով։
Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, որ այնտեղի բոլոր ակուայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլթանի Պէնէտիքեան հարց այս ակուայի դեղերը անմրան հաւակուեցան, և այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնը արուեստահանդէսին Փիլիպի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուելու համար այս արարքութեան։ 26—1

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ
Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Գիճ Պէ. Զեօյնի դիմաց
Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փտած ակուաներու, և նամանաւանդ կը գտնեղ արհեստական ակուաներ բնական գեղեցկութեամբ։
Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսկեսլէ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս Գանէ Գաբու, Գին-Գիր-Զէյնիրին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—13

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՏԷՐԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
VICTORIA DE BERLIN
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՈՒՄԱՐ ՄԻՆՋԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՋԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է
Ունի պայմաններ զոր Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղջուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'սանայ հիմդ 10000 ֆր.ը, օրով զուտ չահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անկասկած ժողովրդական հիւղ մըն ալ ունի չարթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։
Աեմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ՝ զաւակաց Ապահովագրութեանց
ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն ՇՈՓԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ ևն. արկածներու դէմ, ոչխարիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ չարթական փոքր վճարումով մը, տարին Մէկ ՖՐԱՆԳՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ըլլէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային։
Տեսուչ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԷՉԷՃԵԱՆ
Ընկերութեանս դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս.— ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՄԻՆԵՄ-ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ
Պոլիս Գաքրեր օղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։